Vidyawarta - International Multil
https://www.vidyawarta.com
Import favorites
Smt. Vimalbai Utta...
NAAC - Home
Connecting Higher Education...
www.vidyawarta.com
Welcome....
Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.
Click here
International Multilingual Research Journal
Vidyawarta
Click here
ISSN 2394-5303
Printing@rea
Marathi
Hindi
English
Click here
Dr.Bapu.g.Gholap
Click here
"Follow the protocol and quality
Type here to search
32°C Sunny
ENG
11:34
07-04-2023

August - 2017 E-ISSN: 2321-4953

IRFA's UNIRESEARCH

Multidisciplinary International E-Research Journal

Vol.- IX Issue - II

Indexed in DRJI & Indian Citation Index Double Blind Peer Reviewed Journal
UGC Approved List No. 63005 *Cosmos Impact Factor - 3.020 [2015]*

मराठी साहित्य संशोधन विशेषांक – भाग ४

विश्वविद्यालय अनुदान आयोग
University Grants Commission
Quality higher education for all

Home About Us Organization Commission Universities Colleges Publications

UGC Approved List of Journals

Home

Show entries Search

		Journal No.	Title	Publisher	ISSN	E-ISSN
		[illegible]	Uniresearch: Multidisciplinary International E-Research Journal	International Research Fellows Association	23214953	

Previous 1 Next

For Students For Faculty More

Editor:
Dr. Dhanraj T. Dhangar,
Asst. Professor, Dept. of Marathi,
M.G.V.'s Arts & Commerce College, Yeola.
Nashik [M. S.] India.
dhanrajdhangar@gmail.com
Mobile No. 7775982534

PRINCIPAL
T.S.S's. Smt. V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal. Sakri, Dist.Dhule

SWATIDHAN INTERNATIONAL PUBLICATIONS
For Details, visit us on: www.uniresearch.net.in

Scanned with CamScanner

"Uniresearch" - International Multidisciplinary E-Research Journal
मराठी साहित्य संशोधन विशेषांक भाग ४
Vol. 9 Issue. 2 UGC Approved List No. 63005 *Impact Factor - 3.020*
ISSN 2321-4953 (Online)
August - 2017

EDITORIAL BOARD

Chief & Executive Editor:
Dr. Dhanraj T. Dhangar
Assistant Professor,
Dept. of Marathi,
M.G.V.'s Arts & Commerce College, Yeola,
Dist - Nashik [M.S.] India.

Associate Editors:
Mr.Tufail Ahmed Shaikh, King Aziz City for Science & Technology, Riyadh Kingdom Saudi Arabia.
Dr. Anil Dongre, Head, Dept. of Management, North Maharastra University, Jalgaon.
Dr. Bhausaheb V. Game, Act. Principal, MGV's Arts & Commerce College, Yeola, Nashik.
Dr. Leena Pandhare, HoD English, L. V. H. College, Panchavati-Nashik [M.S.] India.
Dr. P. K. Shewale, Vice Principal, MGV's Arts, Commerce & Science College, Harsul, Nashik.
Dr. Rekha Gajare, Bhusawal Arts, science & P.O. Nahata,Commerece College, Bhusawal.
Dr. Gajanan Wankhede, Asst. Prof. Dept. of Hindi.Baliram Patil College, Kinwat, Nanded
Dr. B. M. Sonawane, M.G.V.'s Arts College, Saundane, Dist - Nashik
Prof. Atul Suryawanshi, S.S.M.M. College, Pachora
Prof. Vijay Shirsath, Nanasaheb Y. N. Chavhan College, Chalisgaon
Prof. B. P. Shewale, MGV's Arts, Commerce & Science College, Saundane, Nashik.
Mr. Munaf Shaikh, North Maharashtra University, Jalgaon
Prof. D. M. Badure, N. S. B. Arts, Commerce & Science College, Nanded.
Mr. Vinod Bhalerao, J.N. V. Kangda Himachal Pradesh.

AdvisoryBoard:
Dr. M. S. Pagare, Director, School of Languages Studies, North Maharashtra University, Jalgaon.[M.S.]
Dr. Marianna kosic, Scientific-Cultural Institute, Mandala, Trieste, Italy.
Dr. S. M. Tadkodkar, Rtd. Professor & Head, Dept. of Marathi, Goa University.Goa,India.
Dr. Bajarang Korde, Professor & Head, Dept. of English, Pune University. Pune, [M.S.] India
Dr. R. P. Singh, Dept. of English and Modern European Languages University of Lucknow [U.P.] India
Dr. N. V. Jayaraman, Director-Training and Placement, SNS Technical Institutions, Coimbatore

Review Committee:
Dr. Shailendra Lende, Dept. of Marathi, R.T.M. Nagpur University, Nagpur
Dr. Sayyed Zakir Ali, HOD, Urdu & Arabic Languages, H. J. Thim College, Jalgaon
Dr. R. R. Kazi, North Maharashtra University, Jalgaon.
Dr. Vandana Chaudhari, KCE's College of Education, Jalgaon.
Dr. Vidya Vyavhare, HOD, Marathi, KCE's M. J. College, Jalgaon.
Dr. Sanjay Baviskar, HOD, Marathi, D. N. Bhole College, Bhusawal.
Dr. KalpanaPatil, HOD, Hindi, D. N. College, Faizpur.
Dr. K. R. Udmale, Rtd. HOD, Cost and Works Accounting, M.S.G. College, Malegaon Camp, Nashik.

Contact us on : uniresearch99@gmail.com / researchjourney2014@gmail.com
Mobile No. : Prof. Dhanraj T. Dhangar - (President, IRFA) + 7775982534 / 9665398258

Publishers : International Research Fellows Association (IRFA) &
Mrs. Swati Sonawane, Director, Swatidhan Publication, Nashik (Mo. 9665398258)

The respective authors are responcible for originality of the papers and intensive thoughts in the papers. Our review committee members have checked papers on their level best to stop furtive literature. Please send your valuable suggestions to us on uniresearch99@gmail.com

- Executive Editor

PRINCIPAL
C.S.S's Smt. V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

'Unresearch' - International Multidisciplinary E-Research Journal | ISSN 2321-4953 (Online)
मराठी साहित्य संशोधन विशेषांक भाग ४
Vol. 9 Issue. 2 UGC Approved List No. 63005 *Impact Factor - 3.020* | August - 2017

अनुक्रमणिका

अ.नं.	शोध निबंधाचे शीर्षक	लेखकाचे नाव	पृष्ठ क्र.
1	आदिवासी कामड नृत्यगीते एक अभ्यास	डॉ अंजली म्हस्करेन्हस	04
2	लोकगीतातील आई एक चिंतन	प्रा. दीपक सूर्यवंशी	12
3	लोकसाहित्य व लोककला	प्रा. तुकाराम कांबळे	16
4	महानुभावीय वाङ्मयातील स्वदेश व स्वभाषाभिमान	डॉ. दिनेश पाटील	21
5	भारतीय संत साहित्य	प्रा. कविता पाटील	24
6	संत एकनाथ समन्वय बुद्धीचे आदर्श सुधारक	डॉ गोपाल ढोले	28
7	संत एकनाथांच्या भागवतातील समतेचा विचार	डॉ. धनराज धनगर	33
8	संत साहित्य : परिवर्तनीय आकलन	डॉ. बिजया राऊत	36
9	संत एकनाथांचे भारुड विश्व	प्रा. परिणीता घद्रले	40
10	विदर्भातील संत परंपरा	डॉ गजानन हेरोळे	46
11	भारतीय संस्कृती, इतिहास आणि संत साहित्यावरील बौद्ध धर्माचा प्रभाव	प्रा. संगीता सूर्यवंशी	49
12	मराठी कादंबरीतील संस्कृतीचा प्रश्न (जागतिकीकरणाच्या संदर्भात)	डॉ प्रभाकर देसाई व प्रा. कैलास सलादे	61
13	यशवंतराव चव्हाण यांचे वक्तृत्व व भाषणे	डॉ. तुषार चांदवडकर	65
14	जी.एं.च्या कथेतील प्रतिके व प्रतिमा	डॉ अन्नपूर्णा चौधरी	69
15	मी तोडले तुरुंगाचे दार या काव्यसंग्रहातून अभिव्यक्त झालेली समकालीनता	प्रा भीमराव बानोळे	72
16	कृषिजन संस्कृतीचे वास्तव आणि राजन गवस यांची कळप कादंबरी	डॉ दीपक बावस्कर	76
17	साठोत्तरी ग्रामीण कादंबरीमधील समाज जीवनाचे वास्तव चित्रण	प्रा कैलास वाघ व डॉ. वसुमती पाटील	85
18	उत्तम बंडू तुपे ह्यांच्या कादंबरीलेखनातील पृथगात्मता	प्रशांत महाजन	88
19	ग्रामीण जीवनाचा अचूक वेध घेणारा कथा संग्रह 'उठावण'	प्राचार्य डॉ. भाऊसाहेब गमे	90
20	साठोत्तरी मराठी स्त्रीवादी साहित्याची पार्श्वभूमी व वाटचाल	डॉ. साहेबराव शिंदे व प्रा. मंगेश अटकोरे	93
21	साठोत्तरी मराठी साहित्य : आदिवासी कविता	प्रा डॉ गणेश टाले	97
22	नव्वदोत्तर मराठी आदिवासी कविता	प्रा. रेखा इंगोले	103
23	आदिवासींच्या आर्थिक क्रांतीचा उदय आदिवासी अकादमीची निर्मिती	अजीज तडवी	109
24	साहित्याची समीक्षा : संज्ञा, संकल्पना व स्वरूप	प्रा. उज्ज्वला पाटील	115
25	नव्वदोत्तरी मराठी आदिवासी साहित्यातील विद्रोह	डॉ. राजेंद्रकुमार लोणे	119
26	साठोत्तरी मराठी साहित्यात दलित साहित्याचे योगदान	प्रा. रुपाली पाटील	126
27	प्रसार माध्यमाचे बाजारीकरण	डॉ. शीला गाडे	130

For Details visit our website – www.unresearch.net.in

PRINCIPAL
S.S's Smt. V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist Dhule
Scanned with CamScanner

"Unireseach" International Multidisciplinary E-Research Journal | ISSN 2321-4953 (Online)
मराठी साहित्य संशोधन विशेषांक भाग ४
Vol. 9 Issue. 2 UGC Approved List No. 63005 Impact Factor - 3.020 | August - 2017

साठोत्तरी ग्रामीण कादंबरीमधील समाजजीवनाचे वास्तवचित्रण

प्रा. श्री. कैलास बुधा वाघ
डॉ. वसुमती पुंडलिकराव पाटील
श्रीमती पिसावबाई उ पाटील कला व
कै. डॉ. बी.एस. देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री (धुळे)
मो. 9890030380 / ई-मेल- kailaswagh555@gmail.com

प्रास्ताविक :-

मराठी साहित्यामध्ये ग्रामीण, दलित, आदिवासी, स्त्रीवादी असे विविध प्रकार आहेत. साहित्यातून समाजात घडणाऱ्या वास्तव घटनांचा प्रत्यय येतो समाजाचे प्रतिबिंब साहित्यातून पहतांना दिसते. साहित्य समाजमनाचा आरसा आहे. यात विशेषत: ग्रामीण साहित्यातून ग्रामीण भागाचे तेथील समाजजीवनाचे वास्तव चित्रण रेखाटलेले दिसून येते. यात ग्रामीण कादंबरीचा मोलाचा वाटा आहे.

ग्रामीण कादंबरीवरील लेखनाचा आरंभ साधारणपणे १९ व्या शतकाच्या पुर्वार्धात झालेला दिसून येतो. खऱ्या अर्थाने ग्रामीण कादंबरी लेखनाला १९६० नंतरच सुरुवात झाली. या काळातील ग्रामीण कादंबरीने समाज परिवर्तनात मोलाची कामगिरी केली. या काळात महाराष्ट्रात ग्रामीण चळवळीने जोर धरला कारण फुले, शाहू, आंबेडकरांचा वारसा घेऊन त्यांच्या विचारांनी प्रेरीत ग्रामीण भागात नवसुशिक्षीतांची एक पिढी निर्माण झाली. या पिढीने साहित्य लेखनातून ग्रामीण समाजजीवनाचे वास्तव स्वरुप रेखाटण्यास सुरुवात केली. यात ग्रामीण कादंबरीने मोलाची कामगिरी बजावली. विशेष म्हणजे स्वत:च्या ग्रामबोलीतून कादंबरी लेखन केल्याने त्यात जीवंतपणा आला. कादंबरी लेखनात प्रामुख्याने शंकर पाटील, व्यंकटेश माडगूळकर, उध्दव शेळके, द.मा. मिरासदार, आनंद यादव, रा.रं. बोराडे, बंकट पाटील, बाबा पाटील, विश्वास पाटील, दत्ता भोसले चंद्रकुमार नलगे, सदानंद देशमुख व अनेक अशा लेखकांनी ग्रामीण कादंबरीत वास्तव स्वरुपात रेखाटले.

साठोत्तरी ग्रामीण कादंबरीतील समाजजीवनाचे वास्तवचित्रण :-

साठोत्तरी कालखंडातील ग्रामीण कादंबऱ्यातून महाराष्ट्रातील विविध प्रदेशातील खेड्यातील दुष्काळ, लहरी निसर्गाचे रुप, गावातील राजकारण, जाती-जातींमधील संघर्ष, शेतकऱ्यांचे व्यापाऱ्यांकडून, सावकारांकडून होणारे शोषण, सरकारी धोरण, भ्रष्ट अधिकारी, गरीबी, उपासमार अशा विविध प्रश्नांची मांडणी केली गेली. तत्कालीन समाजजीवनाचे वास्तव चित्रण कादंबऱ्यांतून रेखाटले जाऊ लागले. पुढील कादंबऱ्यांच्या माध्यमातून समाजजीवनाचे वास्तव चित्रणाचा अभ्यास करता येईल.

उध्दव शेळके यांची 'धग' ही कादंबरी अस्सल ग्रामीण समाजजीवनाचे वास्तवचित्रण रेखाटणारी आहे. 'धग' मधून विदर्भातील एका गरीब कष्टाळू शिंपी कुटूंबाचे व त्या कुटूंबाच्या अनुषंगाने होणारे गावाचे व तेथील संस्कृतीचे चित्रण आलेले आहे. 'धग' मधून कुटूंबासाठी सतत कष्ट करणाऱ्या कौतिक या स्त्रीची कथा चित्रित होते. प्रथम कर्तृत्ववान नंतर महारोग झालेला नवरा, उनाडक्या करणारा, मुलगा या सर्वांचे तंत्र बघून भांबावून वेडी झालेल्या कौतिकच्या संदर्भात या कादंबरीचे कथानक आहे. कुटूंबासाठी कितीही कष्ट केले तरी हाती अपयशच आलेल्या कौतिकची ही कहाणी आहे. विशेष म्हणजे या कादंबरीतून व्यक्त होते ती माणसांबद्दलची आस्था येथील कुटूंबावर होणारे परिणाम यामुळे निर्माण झालेल्या समस्या दिसतात.

एकंदरीत खेडयातील समाजजीवनाचे वास्तव चित्रण 'धग' मधून रेखाटलेले आहे. त्याचप्रमाणे व्यंकटेश माडगूळकरांनी 'बनगरवाडी' कादंबरीतून ग्रामीण वास्तवाचे जवळून दर्शन घडविले आहे. ऋतुचक्राबरोबर धनगर लोकांच्या जीवनात होणारे परिवर्तन आणि त्याप्रमाणे त्या जमातीचे जगणे, गावातील माणसे त्यांची समाजव्यवस्था, खेडयाची रचना या सर्वांची शब्दचित्रणे करणारी ही कादंबरी आहे. स्वातंत्र्यानंतर गावागावातून झपाट्याने शिक्षणाचा प्रसार,

Scanned with CamScanner

PRINCIPAL
... Patil Arts &
Late Dr.B.S. Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

3.3.1_2017-18_DVV.pdf | Journal of Research & Developm

Not secure | jrdrvb.com

Import favorites | Smt. Vimalbai Utta... | NAAC - Home

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Reveiewed Journal

ISSN - 2230-9578

COSMOS IMPACT FACTOR 7.26

HOME ABOUT CONTACT ARCHIEVES EDITORIAL BOARD INSTRUCTIONS COPY RIGHT DECLARATION MEMBER FAQ

REVIWERS LIST REVIWERS FORM PUBLICATION ETHICS

Type here to search 34°C Sunny ENG 12:08 07-04-2023

Volume 7 (Special Issue 09) November 2017 ISSN-No. 2230-9578

प्रा. दिनेश माळी (साक्री)

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Referred Journal

COSMOS
IMPACT FACTOR
4.270

UGC Approved Journal
UGC
No. 64768

Volume 7 (Special Issue 09) November 2017 ISSN-No. 2230-9578

PRINCIPAL
I.S.S's Smt. ... U. Patil Arts & ... Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

	Name	Title of the Paper	
	English		
1	Singh Dr. Abhay Kumar	The Naxal Problem: Issues, Challenges & Diagnostic Approach	१
2	Gosavi D. M.	Naxalite Movement in the21st Century: Problems & Solutions	१८
3	Wagh Dr. L. P.	The Naxal Problem Understanding Issues, Challenges & Alternative Approaches	२१
4	Kamble, Dr. Surendra	The Issues & State Policy on the Naxal Threats in Contemporary India	२५
5	Verma Avneeshkumar	Socio - Economic Solution to Naxal Violence	२८
6	kulkarni, Sneha	Role of Women in Maoist War in India - Naxalite & Anti Naxalite Spectrum	३२
7	Satish Nikam	Naxalism : Its Perception and Solutions	३६
8	Sunil Kumar	Naxalism - A Major Security Challenge for Indias Security	४१
	Hindi		
9	पाटील एस. आर.	नक्सलवाद से भारत की आन्तरिक सुरक्षा पर प्रभाव	४३
10	देशमुख, प्रा. आबासाहेब एम.	भारतमे नक्षलवाद की ऐतिहासिकता और समस्या समाधान	५०
11	खत्री डॉ. संतोष एस.	नक्सलवाद: राजनैतिक मानसिकता	५३
12	सिंह, अरविंद कुमार, सिंह, डॉ. अभयकुमार	नक्सलवाद: समस्या, साजिश एवं समाधान	५६
	Marathi		
13	तोडकर डॉ. बी. डी.	नक्सलवादी चळवळ : कारणे आणि उपाययोजना	५९
14	नेरकर आर. बी.	नक्सलवादी चळवळी : प्रशासनासमोरील प्रश्नचिन्ह	६३
15	पाटील डॉ. के. बी.	नक्षलवादाचा वाढता प्रभाव आणि भारताची अंतर्गत सुरक्षा	६८
16	चक्के किरण	भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेसमोरील समस्या : नक्षलवाद	७१
17	राऊत, प्रा. रमेश	भारतातील नक्षलवादी समस्या सोडविण्यातील सं.रा.सं.चे कार्य	७४
18	पाटील प्रमोद आर.	नक्षलवादी चळवळ आणि भारताची अंतर्गत सुरक्षा	७७
19	धर्माधिकारी डॉ कविता जे.	एकविसाव्या शतकातील नक्षलवादी चळवळ: उपाययोजना	८०
20	मोरे प्रवीण बी.	भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेवर परिणाम करणारा घटक: नक्षलवाद	८३
21	पाटील एन. झेड.	नक्षलवाद: भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेपुढील आव्हान	८७
22	गडदरे आनंदा बी.	नक्षलवादी चळवळ आणि भारताची अंतर्गत सुरक्षा	९२
23	मेघे राहुल पी.	भारताच्या सार्वभौमत्वाला आव्हान नक्षलवाद्यांचे	९५
24	कुळकर्णी डॉ. शरद एम.	एकविसाव्या शतकातील नक्षलवादाचे आव्हान व उपाययोजना	९८
25	राजपूत सुनिल एच.	२१व्या शतकातील नक्षलवादाचे आव्हान व उपाययोजना	१०१
26	घन आनंद एल.	भारताची अंतर्गत सुरक्षा आणि नक्षलवादी चळवळ	१०४
27	देसले डॉ. मधुकर ए.	नक्षलवादी चळवळ - कारणे, परिणाम आणि उपाययोजनांचा समाजशास्त्रीय अभ्यास	१०७
28	नागरगोजे के. एम.	महाराष्ट्र राज्यातील अंतर्गत सुरक्षेत नक्षलवादाचा प्रभाव	११०
29	जाधव, प्राचार्य डॉ. विजय वाय.	नक्षलवाद्यांची बंडखोरी बंडखोरी व त्यावरील उपाययोजना	११२
30	गावित गिरीश जे.	भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेला धोका - नक्षलवाद	११५
31	निकुंभ डॉ. जी. एच. / धगधगे उपेंद्र जे.	केंद्रीय राखीव दलाचे नक्षलवाद विरोधातील योगदान	११८
32	माळी दिनेश डी.	नक्षलवादाचा भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेवर प्रभाव	१२३
33	गायकवाड डॉ. अभिषेक	नक्षलवादी चळवळ: आव्हाने व उपाययोजना	१२६
34	गायकवाड डॉ. सुजाता	२१व्या शतकातील नक्षलवादी चळवळ - कारणे व सामाजिक, राजकीय व प्रशासनिक परिणाम : उपाययोजना	१३१
35	पाटील प्रा. गुलाब एस.	नक्षलवाद - भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेपुढील एक आव्हान	१३५

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

CS Scanned with CamScanner

Journal of Research & Development
Vol.07 ([redacted]ial Issue) November 2017,(ISSN-2230-9578)
UGC Journal List No.64768,COSMOS IMPACT FACTOR-4.270

३२. नक्षलवादाचा भारताच्या अंतर्गत सुरक्षेवर प्रभाव

प्रा. दिनेश दयाराम माळी
वि. उ. पाटील कला, व देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री जि. धुळे

प्रस्तावना :

भारतात 'नक्षलवाद' हा 'माओवाद' म्हणून ओळखला जातो. 'नक्षलवाद' एक प्रकारचा कट्टर साम्यवाद आहे. साम्यवादी आहे. साम्यवादी विचारसरणीनुसार सर्व मालमत्ता, संपत्ती ही राष्ट्रीय मालमत्ता, संपत्ती आहे. राष्ट्रातील मालमत्तेवर कोणत्याही एका पक्षाचा शक्तीचा अधिकार नसून ती सर्वांची मालमत्ता असल्याने या ठिकाणी सर्व व्यक्ती समान आहेत. त्यातूनच सुमारे ३० वर्षापूर्वी नक्षलबारी येथे संथाळ आणि अन्य आदिवासी टोळ्यांनी उठाव केला, बंड उभारले. त्या आधी मार्क्सीस्ट साम्यवादी पक्षाच्या नक्षलबारी शाखेने मध्यवर्ती पक्षाला डावलून जो सशस्त्र उठाव केला तो उठाव म्हणजे नक्षलवादी चळवळीची सुरुवात होय. गेल्या ३० वर्षाच्या नक्षलवादी कार्यवाहींचा विचार केला तर स्पष्ट होते की त्यांच्या लढ्याच्या स्वरुपात, वर्गपध्दतीमध्ये आणि ध्येयधोरणामध्ये बराचसा लक्षणीय बदल झालेला आहे. सध्यातरी नक्षवादींनी आंतरराष्ट्रीय कल्पना सोडून दिलेल्या आहेत. स्थानिक राष्ट्रीय क्रांतीचे त्यांना अपेक्षित आहे.नक्षलवादी आपल्या आजूबाजूच्या लोकासाठी लूटमार करतात. त्या चळवळीमध्ये समावलेल्या बहुतेक सर्व जमाती दारिद्र्याने घेरलेल्या आहेत. बहुतांशी आदिवासी, क्षेत्रात, भागात या नक्षलवादी चळवळीचा प्रसार झालेला आहे.

बिहारमध्ये नक्षलवाद्यांनी विस्तृत क्षेत्रात आपला लढा सुरु केलेला आहे. मध्येप्रदेश, महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश आणि ओरिसातही नक्षलवादी चळवळी संक्रीय आहेत. मध्यप्रदेशातील बस्तर जिल्ह्यात आदिवासी जमातीच्या हितसंबंधेचे रक्षण करण्याचे कार्य नक्षवादी चळवळीतून सुरु आहे. आदिवासींच्या जमीनी हडप करणारे जमीनदार शेतकरी, सावकार, कंत्राटदार आणि भ्रष्ट सरकारी अधिकारी या सर्वांच्या विरुध्द नक्षलवाद्यांचा लढा सुरु आहे. बिहारमध्ये हरिजन-गिरीजन आणि मागासलेल्या जमातींच्या वतीने नक्षलवाद्यांनी शस्त्र उचललेली आहेत. त्या चळवळीमध्ये विनोद मिश्राचे नेतृत्व उल्लेखनीय आहे.

नक्षलवादी चळवळीचा आराखडा किंवा सांगाडा विस्तृत स्वरुपाचा नाही. भारतीय उपखंडाच्या दृष्टीने नक्षलवादी चळवळीतील संख्या नगण्य स्वरुपाचीच आहे. नक्षलवादी चळवळीला सर्वसामान्यांची साहनुभूती असली तरी कट्टर नक्षलवादी (सक्रिय नक्षलवादी) दहा हजारापेक्षा जास्त नसावेत. नक्षलवादी चळवळीचे क्षेत्र सुध्दा मर्यादित स्वरुपाचेच आहे. राज्यस्तरावर बिहार, मध्येप्रदेश, महाराष्ट्र, आंध्रप्रदेश आणि ओरिसा या ठिकाणी नक्षलवादी सक्रिय आहेत. बंगाल राज्यामध्ये नक्षलवादी चळवळीचा जन्म झाला पण बंगालमध्ये या चळवळीचा विस्तार झालेला नाही. त्या ठिकाणी ही चळवळ नामशेष झालेली आहे. आंध्रप्रदेशातील श्रीकाकुलम्, वरंगळ, अदिलाबाद, निजामाबाद, रवमाम, करिमनगर, नलगोंडा, व पूर्व गोदावरी जिल्ह्यामध्ये नक्षलवादी कारवाया सुरु आहेत. मध्यप्रदेशातील बस्तर जिल्ह्याशिवाय दुर्ग, भिलाई, रायपूर, बिलासपूर, सरगुजा या जिल्ह्यात नक्षलवादी सक्रिय आहेत. महाराष्ट्रामध्ये नक्षलवादींचा विशेष बोल बाला नसला तरी गडचिरोडली व चंद्रपूर जिल्ह्यात चळवळीचे कार्य सुरु आहे.

कार्यप्रणाली :

नक्षलवादी चळवळीमध्ये सामावलेल्या सर्वांचीच ठाम समजूत आहे की संपूर्ण भारतात एकदम क्रांती घडून येणे अशक्य आहे. त्यामुळे 'ग्रास रुट लेव्हल' वरच मर्यादित स्वरुपाचा परंतु निश्चयी लक्ष्यावर त्यांनी आपले लक्ष केंद्रीत करण्याचे ठरवून कार्यप्रणाली निश्चित झालेली आहे. नक्षलवादी संघटनांनी आपली ध्येय धोरणे, तत्वप्रणाली आधीच स्पष्ट केलेली आहे. आपली उद्दिष्ट्ये, धोरणे ते सुरुवातीस पत्रकाद्वारे, वृत्तपत्राद्वारे, पुस्तकाद्वारे किंवा अन्य प्रसारमाध्यमाद्वारे प्रसारित करतात. त्यानुसार सभा, व्याख्याने आयोजित केली जातात. मोर्चे निदर्शने निषेध कार्यक्रम राबविले जातात. तळागाळातील लोकांचे प्रश्न पुढे आणले जातात. सामाजिक

PRINCIPAL
Smt.V.U.Patil Arts &
L.S.Desale Science College
Sakri Dist.Dhule
Scanned with CamScanner

THE CONTEXT

International, Peer Reviewed & Indexed Journal of Arts & Humanities
UGC Approved Journal: S. No. 42344 | Volume 4 Issue 1, July 2017

INFOBASE INDEX
THOMSON REUTERS
ResearcherID: K-3783-2017

Guest Editor: Dr. Vinita Basantani

Chief Editor: Mr. Kumar Wani

ISSN 2349-4948
9 772349 494000

MAGNUS
Publishing & Distributors
Parbhani 431 401. MS India.

PRINCIPAL
T.S.S's Smt V.U. Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

The Context
Volume 4 No. 1, July 2017 ISSN 2349-4948

THE CONTEXT

Quarterly journal of Arts & Humanities

UGC Approved Journal: S. No. 42344

Publication details and instructions for authors:
http://www.magnuspublishing.com

This is an Open Access Journal distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License:
CC BY-NC-ND 4.0

Ruskin Bond: Thematic Analysis of Select Short Stories

Nilesh Bhateshwar Malichakar
Assistant Professor, TSS' Smt. Vimalbai Patil Arts, & Late Dr.B.S.Desale Science College, Sakri

Dr. A. P. Khairnar
Principal, NJSPM's Adarsh College of Arts, Nijampur-Jaitane, Tal-Sakri. (M.S.)

Published online: 01 July 2017

Article Number: TCissn.2349-4948/4.1a123

© 2017 Author(s); licensee Magnus Publishing.
The Electronic Archived Version (EAV) and permanent URL of this article is:
http://www.magnuspublishing.com/thecontext/2349-4948-123.pdf

Abstract

Ruskin Bond is a well-known Indian short-story writer. His characters and themes are borrowed from the life of jungle. Bond handles the range of various themes in his short stories. They are from nature, peaceful co-existence, human values, love for freedom, Positive attitude towards nature, continuity of life, and social problem during period of partition between India and Pakistan.

Keywords: *Environment, continuity of life, partition, nature, optimism, peaceful co-existence, human values*

T.S.S's Smt. V.U.P. Arts & Late Dr.B.S. Desale Science College Sakri, Tal. Sakri, Dist. Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's Smt. V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

The Context
Volume 4 No. 1, July 2017

ISSN 2349-4948

Ruskin Bond: Thematic Analysis of Select Short Stories

Nilesh Bhateshwar Malichakar

Dr. A. P. Khairnar

The present research paper is an attempt to analyze the selected short stories of Ruskin Bond thematically. The researcher has selected four short stories of Ruskin Bond entitled 'The Pool', 'An Island of Trees', 'No Room for a Leopard 'and 'The Crooked Tree' Ruskin Bond is a well-known Indian short-story writer. His characters and themes are borrowed from the life of jungle. Bond handles the range of various themes in his short stories. They are from nature, peaceful co-existence, human values, love for freedom, Positive attitude towards nature, continuity of life, and social problem during period of partition between India and Pakistan. He conveys the message of conservation of environment through his literature. It is the need of an hour to concentrate more on the protection of environment and tribal life around us because it is national heritage of any country. Ruskin Bond is an ambassador of the jungle life. His ideas are completely associated with animals, birds, tribal people, mountain, hills, valleys, wild animals. Ruskin Bond looks at nature as friend, philosopher, teacher, preacher and guide like William Wordsworth. William Wordsworth says in his poem 'The Table Turned' that,

> One impulse from a vernal wood
> May teach you more of man,
> Of moral evil and of good,
> Than all the sages can. (Editors 32)

Ruskin Bond believes in the philosophy of William Wordsworth. He depicts the characters from forest, island and foothills of Himalaya. Some of the characters are the representatives of tribal life. The myths are the root of social and cultural life of any particular region. Bond has skillfully introduced different themes through his short stories in simple and lucid manner. He presents culture and tradition of India. The purpose of short stories is to make aware the people about threats to the nature and natural animals and to convey the message of conservation and protection of animals, birds and natural creatures and environment.

'The pool' is beautiful short story of Ruskin Bond which takes us to the world of innocent childhood. It celebrates innocence of childhood and reminds us innocent and naughty activities of childhood which are the source of pleasure forever. This short story focuses on the positive attitude as well as continuity of life. The three childhood friends took pledge to meet after ten years whatever and whenever they are the pool discovered by them. In this short story narrator has presented innocence of childhood.

PRINCIPAL
T.S.S's Smt V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Chemical Science Review and Letters ISSN 2278-6783

Research Article

Influence of Various Electrolytes on Clouding Behavior of A Non-Ionic Surfactant Brij-30

Anil D. Kakuste[1] and Gunvant H. Sonawane[2]*

[1]Department of Chemistry, V.U.P Arts and Dr.B.S.Desale Science College, Sakri, Dist-Dhule, North Maharashtra University, Jalgaon, India

[2]Department of Chemistry, KVP'S Kisan Arts, Commerce and Science College, Parola, Dist- Jalgaon, North Maharashtra University, Jalgaon, India

Abstract

Cloud point (CP) of non-ionic surfactant Brij-30 was studied in the presence of inorganic electrolytes contain multivalent cations and monovalent anions such as $NaCl, CaCl_2, AlCl_3$ and organic electrolytes contain multivalent anions and monovalent cations such as Sodium-Lactate, Sodium-Malate and Sodium Citrate. The CP of Brij-30 was found to be decrease with increase in concentration of organic additives such as Sodium-Lactate, Sodium-Malate and Sodium Citrate. The extent of decrease in CP value was more significant at divalent anionic radicals than trivalent and monovalent anionic radicals. In presence of inorganic electrolytes the CP of Brij-30 was found to be increases at 0.01 M concentration and then further decreases with increase in concentration of inorganic electrolytes. The CP same trend was found was observed for all three additives. The decrease in CP with increase in concentration of radicals is entropy driven process.

Keywords: Surfactants, Non-ionic surfactants, Thermodynamic parameters, Cloud point, Additives, Brij-30

***Correspondence**
Author: Gunvant H. Sonawane
Email: drgunvantsonawane@gmail.com

Introduction

The non ionic surfactants are well known to their characteristic property, cloud point (CP).The cloud point is the temperature at which solvation and desolvation equilibrium are affected and surfactant solution separates into two phases, one which is surfactant rich phase and the other one the aqueous phase. The non ionic surfactant remains soluble below CP and above CP surfactant phase remain separated from aqueous phase, because of this, non ionic surfactants are useful in cloud point extractions of metal ions, organic compounds, biomolecules like amino acids, proteins and removal of higher aromatic compounds and oil from soil substrate. Cloud point extraction is also useful for extraction of bi-product from fermentation process [1, 2]. The CP of nonionic surfactants is very sensitive to the additives in the system even at very low concentration [3-5].The nonionic surfactants are useful as detergents, solubilisers and emulsifiers [6-8]. Solution properties of mixed surfactant systems have importance in industrial preparation, pharmaceutical and medicinal formulation, enhanced oil recovery process, etc [9-11]. Brij-30 is widely used in biological works, such as separation of proteins from cell membranes, [12]. In most of the practical applications, well chosen mixtures of surfactants can be made to perform better than the single components. In many cases, developments of such formulations have been achieved by trial and error methods. For practical applications such mixed micelles of ionic-ionic, ionic-nonionic and nonionic-nonionic combinations are possible and their physicochemical investigations and basic understanding for the system formulations, [13-16].Recently we have reported that, water soluble polymers such as PAA and PAM acts as cloud point modifier at very low concentration for Brij-30 and Triton-X-100 [17, 18].

In this study we have undertaken a systematic study on clouding phenomenon of nonionic surfactants Brij-30 in the presence of varying concentration of valency of ionic radicals such as cations from inorganic salts ($NaCl, CaCl_2, AlCl_3$) and anions from organic salts (Sodium-Lactate, Sodium-Malate, Sodium Citrate). The structure of surfactant and additives under investigation as shown in **Figure 1**.

Experimental

Materials

Nonionic surfactant Brij-30 was obtained from Loba Chemie (India).The inorganic salts (NaCl, $CaCl_2$, $AlCl_3$) was

C.S.S's Smt V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

ajantaprakashan.com | Welcome to IJRTI UGC CARE non

https://ijrti.org/index.php?gclid=EAIaIQobChMIjoy_2pGX_gIVyxErCh1nEQ33EAAYASAAEgJVZvD_BwE

Import favorites | Smt. Vimalbai Utta... | NAAC - Home

International Journal for Research Trends and Innovation

International Peer Reviewed & Refereed Journals, Open Access Journal

ISSN Approved Journal No: 2456-3315 | Impact factor: 8.14 | ESTD Year: 2016

Scholarly open access journals, Peer-reviewed, and Refereed Journals, Impact factor 8.14 (Calculate by google scholar and Semantic Scholar | AI-Powered Research Tool) , Multidisciplinary, Monthly, Indexing in all major database & Metadata, Citation Generator, Digital Object Identifier(DOI)

Submit Paper Online | Track Paper | Login to Author Home

Home | IJRTI | Editorial Board | For Author | Current Issue | Archive | Conference | All Policy | FAQ | Contact Us

Call For Paper

Issue: April 2023

Volume 8 | Issue 4

Submit Paper Online

Review Result and Publication of Paper within : 2-3 days

Click Here For more Details

For Authors

Submit Paper Online

Publication Guidelines

Publication Charges

Welcome To IJRTI

Call for Paper for Current Issue

Volume 8 | Issue 4 | April 2023

Click Here For Submit Manuscript online

Call For Paper | Submit Paper online | Online Pay Charges

Publication Guide | Research Area | Track Your Paper

Publication Charges | Join as Reviewer | RMS Benefits

Submit Paper Online

Check Paper Status

Call for Paper

Join As reviewer

All Policy

ISSN Details

INTERNATIONAL STANDARD SERIAL

WhatsApp Click Here

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

Type here to search | 34°C Sunny | ENG | 11:57 | 07-04-2023

3.3.1_2017-18_DVV.p | Journal of Research & | ajantaprakashan.com | Welcome to IJRTI UGC | ajantaprakashan.com | 3.3.1_2018-19_DVV.p
File | C:/Users/Asus/Desktop/JZS-DVV-SCAN/DVV%20Details%202/Criteria-3/Crit-3/3.3.1%202017-18-2021-22/3.3.1_2018-19_%20DVV....
Import favorites | Smt. Vimalbai Utta... | NAAC - Home
Draw | Read aloud | 34 of 74

VOLUME - VIII, ISSUE - I - JANUARY - MARCH - 2019
AJANTA - ISSN 2277 - 5730 - IMPACT FACTOR - 5.5 (www.sjifactor.com)

6. Study of Sustainable Productivity of Historical Irrigation Phad System in Sakri Tehsil

A. P. Nandre
V. U. Patil Arts and Science College Sakri.
S. B. Patil
A. D. M. S. Arts and Science College Mhasdi.
M. R. Vaishampayan
Arts and Science College Nagaon.

Introduction

After India got independence, there was a wide variety of challenges facing the state government regarding agricultural policy. Due to the increase in food production problems for the increased population, even after independence, the drought that took place within a few years of the revolt was added. On this backdrop, efforts have been made to increase the production of organic produce by encouraging the construction of the dam in rural areas by expanding the facilities of irrigation, by expanding the facilities of irrigation, by expanding the facilities of irrigation, by expanding the farming education, and by expanding the program to improve farming in the villages. But these plans were going to be very late for success and the challenges

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.
Type here to search
34°C Sunny ENG 12:19 07-04-2023

3.3.1_2017-18 | Journal of Re | ajantaprakas | Welcome to | ajantaprakas | 3.3.1_2018-19 | ajantaprakas | UGC-CARE

https://ijcspub.org/index1.php?gclid=EAIaIQobChMI4ojH2peX_gIVT5pmAh1ekQ8DEAAYASAAEgK42_D_BwE

Import favorites | Smt. Vimalbai Utta... | NAAC - Home

IJCSPUB | WhatsApp Only +91 6354478822 | editor@ijcspub.org | Monthly-Peer-reviewed, and Refereed Journals ,Impact Factor : 8.17

Call For Paper | Submit Paper Online | Curent Issue | Archive | Follow UGC CARE Journal Norms and Guidelines | ISSN : 2250-1770

How start New Journal & software | Book & Thesis Publications | IJCSPUB is Peer Review | Refereed | Open access | Monthly, Multidisciplinary, Multilanguage | Online, Print Journal

IJCS PUBLICATION (IJCSPUB.ORG)

INTERNATIONAL JOURNAL OF CURRENT SCIENCE - IJCSPUB (IJCSPUB.ORG)

International Peer Reviewed & Refereed Journals, Open Access Journal

ISSN Approved Journal No: 2250-1770 | Impact factor: 8.17 | ESTD Year: 2011

Call For Paper - Volume 13 | Issue 2 | Month- April 2023

Scholarly open access journals, Peer-reviewed, and Refereed Journals, Impact factor 8.17 (Calculate by google scholar and Semantic Scholar | AI-Powered Research Tool) , Multidisciplinary, Monthly, Indexing in all major database & Metadata, Citation Generator, Digital Object Identifier(DOI)

Submit Your Paper

Login to Author Home

Communication Guidelines

Send mes...

WhatsApp Contact Click Here

Contact Us Click Here

HOME | IJCSPUB | EDITORIAL | FOR AUTHOR | CURRENT ISSUE | ARCHIVE | CONFERENCE PROPOSAL | SUBMIT PAPER ONLINE | INFO

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.

Help

Call of Paper April

IJCSPUB Search Xplore - Search all paper by Paper Name , Author Name, and Title

ISSN and 8.17

Type here to search | 34°C Sunny | ENG | 12:23 07-04-2023

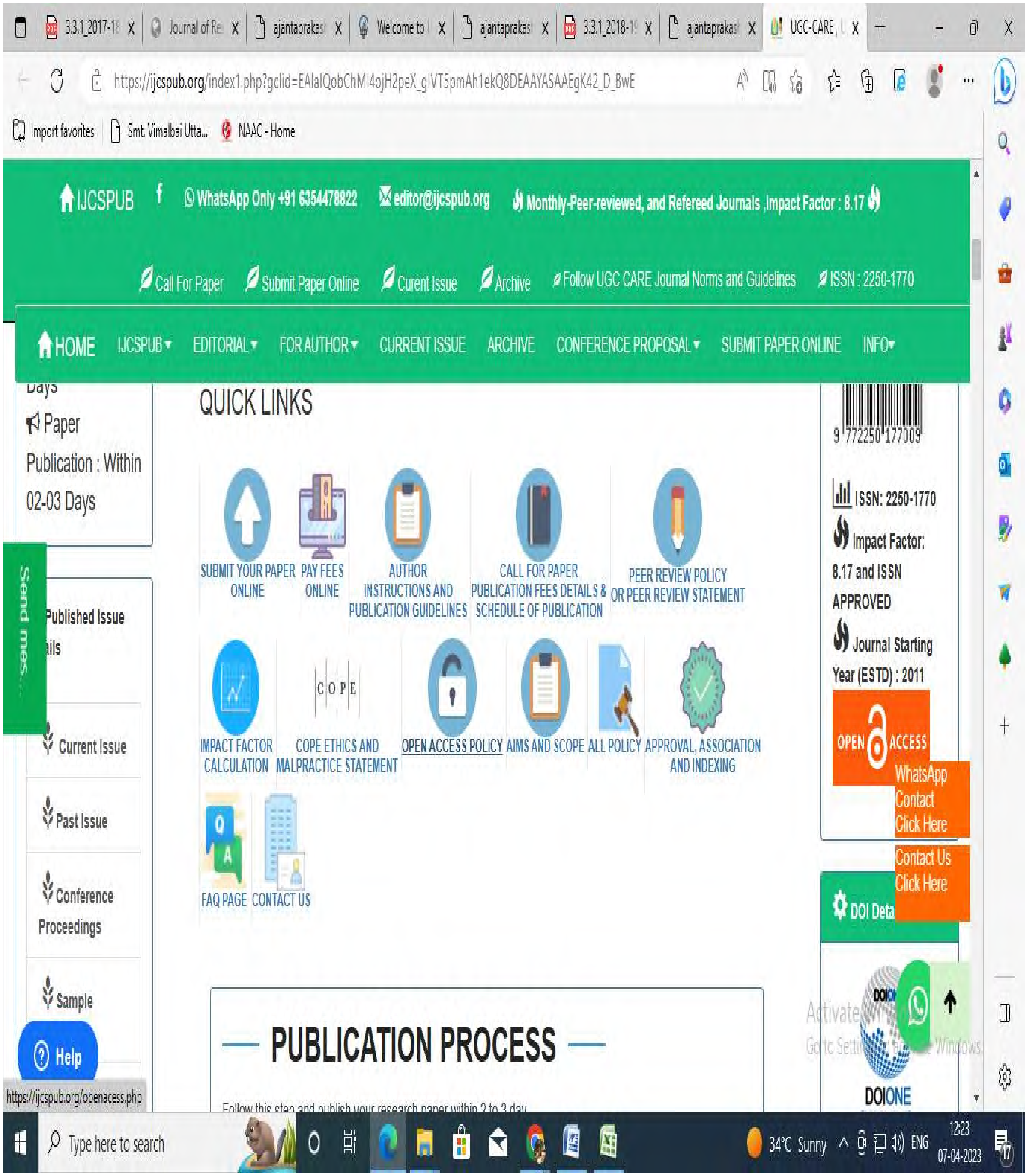
https://ijcspub.org/index1.php?gclid=EAIaIQobChMI4ojH2peX_gIVT5pmAh1ekQ8DEAAYASAAEgK42_D_BwE
Import favorites
Smt. Vimalbai Utta...
NAAC - Home
IJCSPUB
WhatsApp Only +91 6354478822
editor@ijcspub.org
Monthly-Peer-reviewed, and Refereed Journals ,Impact Factor : 8.17
Call For Paper
Submit Paper Online
Curent Issue
Archive
Follow UGC CARE Journal Norms and Guidelines
ISSN : 2250-1770
HOME
IJCSPUB
EDITORIAL
FOR AUTHOR
CURRENT ISSUE
ARCHIVE
CONFERENCE PROPOSAL
SUBMIT PAPER ONLINE
INFO
Paper Publication : Within 02-03 Days
QUICK LINKS
SUBMIT YOUR PAPER ONLINE
PAY FEES ONLINE
AUTHOR INSTRUCTIONS AND PUBLICATION GUIDELINES
CALL FOR PAPER PUBLICATION FEES DETAILS & SCHEDULE OF PUBLICATION
PEER REVIEW POLICY OR PEER REVIEW STATEMENT
IMPACT FACTOR CALCULATION
COPE
COPE ETHICS AND MALPRACTICE STATEMENT
OPEN ACCESS POLICY
AIMS AND SCOPE
ALL POLICY
APPROVAL, ASSOCIATION AND INDEXING
FAQ PAGE
CONTACT US
PUBLICATION PROCESS
Published Issue
Current Issue
Past Issue
Conference Proceedings
Sample
Help
https://ijcspub.org/openacess.php
9 772250 177009
ISSN: 2250-1770
Impact Factor: 8.17 and ISSN APPROVED
Journal Starting Year (ESTD) : 2011
OPEN ACCESS
WhatsApp Contact Click Here
Contact Us Click Here
DOIONE
Type here to search
34°C Sunny
ENG
12:23
07-04-2023

C:/Users/Asus/Desktop/JZS-DVV-SCAN/DVV%20Details%202/Criteria-3/Crit-3/3.3.1%202017-18-2021-22/3.3.1_2018-19_%20DVV....
56 of 74

२४	स्थानिक स्वशासन आणि गडचिरोली जिल्ह्यातील सरपंचाचा सहभाग डॉ. आर. पी. करोडकर	१२२-१२४
२५	सर्वांत आवडते किंवा पसंतीचे राष्ट्र प्रा. आर. एस. कोल्हे	१२५-१२८
२६	थॉर्नडाईकच्या अध्ययन नियमांचा प्राथमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या इंग्रजी अध्ययनात होणारा उपयोग एक चिकित्सक अभ्यासक डॉ. अतुल ना. चंद्रमोरे	१२९-१३३
२७	विदर्भातील शहरी व ग्रामीण भागातील उच्च माध्यमिक स्तरावरील विद्यार्थ्यांच्या समस्या, सवयी व त्यांचे शैक्षणिक संपादन : एक अध्ययन सुहासबाबु अनिलबाबु फुंडे डॉ. के. एम. भांडारकर	१३४-१३७
२८	कुक्कुटपालन व्यवसायाची दशा आणि दिशा : एक सामाजिक दृष्टीकोन प्रा. अभिजीत शरद भामरे प्रा. डॉ. सुधाकर लोटन जाधव	१३८-१४२

T.S.S's Smt.V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule

Activate Windows
Go to Settings to activate Windows.
34°C Sunny ENG 12:25 07-04-2023

Volume 8 (Special Issue 04)
January, 2018

ISSN-2230-9578

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Refereed Journal

COSMOS
IMPACT FACTOR
4.270

UGC Journal list No. 64768

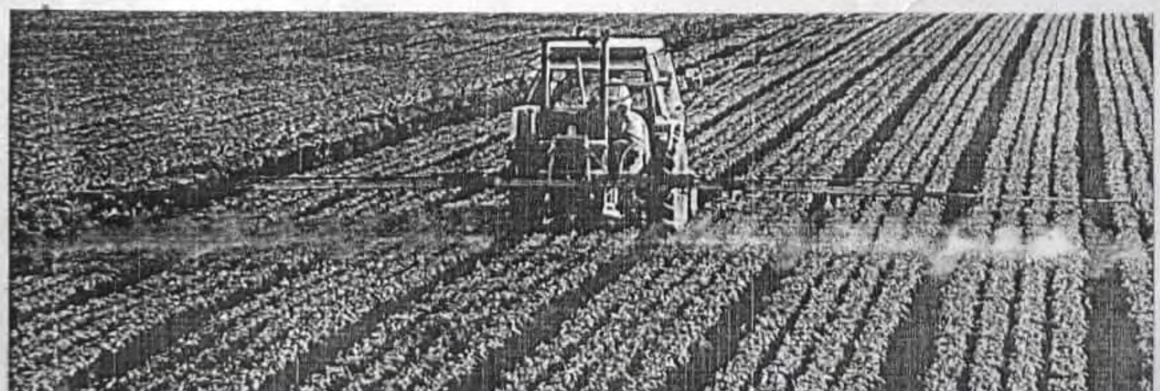

Editor : Dr. R. V. Bhole

T.S.S's Smt. V.U. Patil Arts & Late Dr. B.S. Desale Science College Sakri, Tal. Sakri, Dist. Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's Smt V.U.Patil Arts &
Late Dr B.S Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist Dhule

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No- 23, Mundada Nagar,
Jalgaon(M.S.) 425102
Email – info@jrdrb.com Visit – www.jrdrvb.com

Scanned with CamScanner

Journal of Research and Development

A Multidisciplinary International Level Refereed Journal

COSMOS IMPACT FACTOR 4.270

UGC Journal list No. 64768

National Conference

On

Recent Trends in Agriculture and Rural Development in India,

Volume 8

Special Issue-4 (Humanities), January 2017

ISSN-2230-9578

Special Issue Editor

Dr. Ahire Suresh Chintaman , Dept. of Geography

Editor

Dr. R. V. Bhole

Editorial Board

Prin. Dr. B. D. Borse, Uttamrao Patil College, Dahiwel Tal. Sakri, Dist. Dhule
Dr. S. R. Patil, Arts and Science College Dondaicha, Tal. Chopada Dist. Jalgaon
Prof. S. J. Bhadane, Dept. of Chemistry, Uttamrao Patil Arts and Science College, Dahiwel.
Prof. Dr. Suvarna T. Shinde, S.N.D.T. College of Women, Dhule. 424002.
Prof. I. U. Shaikh, Dept. of English, Uttamrao Patil Arts and Science College, Dahiwel.
Dr. R. D. Patil, Vasantrao Naik Arts & Science College, Shahada
Dr. Avinash Y. Badagujar, Arts and Science College, Varangaon

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No-23, Mundada Nagar, Jalgaon (M. S.) 425102

Email-info@jrdrvb.com Visit-www.jrdrvb.com

Scanned with CamScanner

Journal of Research & Development
Vol. 08 (Special Issue 04) January 2018, (ISSN-2230-9578)
UGC Journal List No. 64768, COSMOS IMPACT FACTOR- 4.270

खानदेशातील प्राचिन, मध्ययुगीन व आधुनिक काळातील कृषी विकासाचा तुलनात्मक अभ्यास

डॉ.पी.एस.सोनवणे, प्राचार्य, श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व ,कै.डॉ.भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री

दक्षिण भारताच्या इतिहासात खानदेश सुभ्याला नेहमीच महत्वाचे स्थान प्राप्त झाले आहे. दक्षिणेकडे जे सहा सुभे होते त्या पैकी खानेदशाचा सुभा हा एक होता. हा सुभा अत्यंत समृद्ध सुभा म्हणुन मानला जात असे एवढेच नव्हे तर दक्षिण भारताच्या राजकारणात त्याला अत्यंत महत्व प्राप्त झाले होते.

ऐतिहासिक व सांस्कृतिक दृष्ट्या जोडणाऱ्या वैशिष्ट्यपुर्ण भुभागाने भारताचे उत्तर भारत व दक्षिण भारत असे दोन भाग पडतात हा वैशिष्ट्यपुर्ण भुभाग म्हणुन खानदेश ओळखला जातो म्हणुनच या भुभागाला प्राचिन काळापासुनच महत्व प्राप्त झाले आहे. उत्तर भारत व दक्षिण भारत अशा या दोन्ही विशाल भुभागांना जोडणारे प्राचिन महामार्ग खानदेशाच्या भुमीतुनच जात होते थेट रामायण, महाभारत, काळापासुन या खानदेशाचा उल्लेख आढळतो.

या प्रदेशाला खानदेश हे नाव कसे पडले किंवा खानदेश या शब्दाची उत्पत्ती कशी झाली या विषयी संशोधकांमध्ये एकमत आढळत नाही. वेगवेगळ्या संशोधकांनी वेगवेगळी मते मांडलेली दिसुन येतात. मात्र वर्तमानातील जळगाव, धुळे, नंदुरबार या जिल्ह्यांच्या भौगोलिक प्रदेशाला खानदेश असे म्हटले जाते.

- **प्राचिन खानदेश :-**

अतिशय प्राचिन काळातील अवशेष खानदेशात आपणास आजही पहावयास मिळतात. खानदेशाला ताम्रपावणकालीन संस्कृतिची व्यापक बैठक लाभली आहे. मोहेंजोदाडो आणि हडप्पातील सिंधु विस्थापितांनी खानेदशाच्या भिन्न प्रदेशात २३ ठिकाणी वसाहती निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला.[1]

प्राचिन काळातील खानदेशाचा इतिहासचा प्रारंभ अशिरगड व तोरणमाळ या डोंगरी किल्ल्यांच्या संदर्भापासुन सुरु होतो. महाभारमध्ये युवानश्व हा तोरणमाळचा प्रमुख राजा होता. या राजाने पांडवांशी संघर्ष केला होता. याच काळात अशिरगडावर अस्वत्थाम्याची पुजा आर्चा होत होती. आजही हिंदु लोक अश्वत्थामाची पुजा करतात.

टॉलेमी या ग्रीक भुगोल शास्त्रज्ञाने तोरणमाळचा उल्लेख त्यांच्या ग्रंथात 'पिआतुरा' असा केला आहे. खानदेशाला महाभारत काळामध्ये 'खांडवणभुमी' असे म्हटले जात असे. तसेच खानदेशाला पुर्वी सेऊणदेश या नावानेही ओळखले जात असे. यादव घराण्याचा राजा सेऊनचंद्र याने खानदेशावर राज्य केले. त्याच्या नावाने या प्रदेशाची सर्वत्र ख्याती होती.[2]

- **मध्ययुगीन खानदेश :-**

साधारणपणे १३ व्या शतकाच्या उत्तरार्धापासुन खानदेशाच्या मध्ययुगीन इतिहासाचा प्रारंभ झाल्याचे मानले जाते अल्लाउद्दीन खिलजीने सन १२९४ मध्ये देवगीरीच्या रामदेव यादवांचा पाराभव केला तेव्हा खानदेश यादवांच्या ताब्यात होता. सन १३१८ मध्ये देवगीरीचा राजा शंकरदेवाचा खिलजीकडुन पराभव झाला व तेथुन मुसलमान राजवटीचे युग खानदेशात सुरु झाले असे म्हटले जाते.[3]

पुढे खानदेशात फारुकी घराण्याची राजवट सुरु झाली मलीक फारुखीने दिल्लीची सत्ता जुगारुन त्याने खानेदश या स्वतंत्र्य राज्याची स्थापना केली व थाळनेर येथे खानेदशाची राजधानी स्थापन केली.[4] सन १६०१ मध्ये अकबराने अशिरगडावर स्वारी करुन खानदेश सुभा जिंकुन घेतला व त्याने आपल्या साम्राज्यात विलीन केला. अकबराने खानदेश जिंकल्याप्रित्यर्थ आपला मुलगा दानिएल यास खानदेशाचा सुभेदार म्हणुन नेमले व आपल्या पुत्राच्या कामगिरीच्या सन्मानार्थ अकबराने खानदेशाचे दानदेश असे नविन नाव दिले. मात्र हे नाव फार काळ टिकले नाही व पुन्हा खानदेश असे नाव पुढे आले.[5]

- **आधुनिक काळ :-**

खानदेशाचे दोन भाग होते पुर्व खानदेश व पश्चिम खानदेश धुळे हे पश्चिम खानदेशाचे प्रमुख केंद्र होते. जुलै १९९८ मध्ये धुळे जिल्ह्याचे विभाजन होऊन नंदुरबार जिल्ह्याची निर्मीती [illegible] खानदेश मध्ये जळगाव, धुळे व नंदुरबार या तीन जिल्ह्यांचा समावेश होतो. या तीन्ही जिल्ह्यांमध्ये कृषी हा [illegible] प्राचिन, मध्ययुगीन, आधुनि[illegible] कृषी संदर्भात विविध उपाययोजना केलेल्या दिसुन येतात.

Scanned with
CamScanner

PRINCIPAL
T.S.S's Smt V.U.Patil Arts &
Late Dr B.S.Desale Science College

Volume 8 (Issue 05)
April, 2018

ISSN-2230-9578

Journal of Research and Development

- A Multidisciplinary International Level Refereed Journal

COSMOS
IMPACT FACTOR
4.270

UGC Journal list No. 64768

Editor
Dr. R. V. Bhole

'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No-23, Mundada Nagar, Jalgaon (M.S.)
425102

Email- rbhole1965@gmail.com Visit-www.jrdrvb.com

T.S.S's Smt.V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S. Desale Science College Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

ISSN-2230-9578

Journal of Research and Development
Volume 8 (Issue 05), April, 2018

सम्पादक -

प्रा. डॉ. आर. व्ही. भोळे

संपादकीय कार्यालय

Journal of Research and Development
C/o 'Ravichandram' Survey No-101/1, Plot No-23,
Mundada Nagar, Jalgaon (M.S.) 425102

१) सम्पादन - प्रकाशन एवं संचालन अवैतनिक

२) कला साहित्य संस्कृती समाज इतिहास राजनिती एवं आर्थिक विषयों पर केंद्रीत शोधपत्र आमंत्रित है ।

३) जर्नल ऑफ रिसर्च अॅन्ड डेव्हलपमेंट में प्रकाशित शोध/विचार पत्रों में व्यक्त चिन्तन एवं दृष्टीकोन सम्बधित लेखकों के है । उससें जर्नल का सहमत होना आवश्यक नही है ।

४) सदस्यता फार्म एवं नियमावली अंक के अंतिम पृष्ट पर देखे ।

५) जर्नल ऑफ रिसर्च अॅन्ड डेव्हलपमेंट का प्रकाशन प्राध्यापकों को प्राध्यापकों के द्वारा, प्राध्यापकों के लिए एक अव्यावसायिक सहयोगी प्रयास ।

६) सदस्यता शुल्क का भुगतान नगद मनी ऑर्डर व्दारा जर्नल ऑफ रिसर्च अॅन्ड डेव्हलपमेंट जलगांव के पतेपर भिजवाए ।

७) मराठी भाषाके शोध पत्र प्रकाशित किए जाएगें ।

८) इस शोध पत्रिका को प्रकाशित करते हुए पुर्ण सावधानी बरती गई है । फिर भी किसी प्रकारकी त्रृटि के लिए सम्पादक प्रकाशक मुद्रक जिम्मेदार नही होगा । समस्त विवादों का न्यायक्षेत्र जळगांव होगा ।

९) जर्नल ऑफ रिसर्च अॅन्ड डेव्हलपमेंट में प्रकाशनार्थ प्राप्त होने वाले शोधपत्रो का चयन एव उनकी स्वीकृती। अस्वीकृती का निर्णय संबंधीत विषय के दो विशेषज्ञो की राय से सम्पादन मंडल द्वारा लिया जाता है ।

EDITORIAL BOARD

1) Prof. Andrew Cherepanov, Detroit, Michigan (USA)
2) Nguyen Kim Anh (HANOI) Vietnam
3) Dr. R. K. Narkhede, Nanded
4) Principal Dr. J. B. Anjane, Ainpur
5) Prof. B. P. Mishra, Aizawal (Mizoram)
6) Dr. L. N. Varma, Raipur (C.G.)
7) Prof. R. J. Varma, Bhavnagar (Guj.)
8) Dr. C. V. Rajeshwari, Pottikonda (A.P.)
9) Dr. S. B. Gaikwad, Miraj
10) Dr. D. D. Sharma, Shimla (H.P.)
11) Dr. Venu Triwedi, Indore (M.P.)
12) Dr. Chitra Ramanan, Navi Mumbai
13) Dr. Kaveri Dabholkar, Bilaspur (C.G.)
14) Dr. Jadhao Subhash P. (Washim)
15) Dr. A. D. Bhosale (Khamgaon)

T.S.S's Smt. V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S. Desale College Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Journal of Research & Development
Vol. 8 (Issue 05), April, 2018
(ISSN-2230-9578)

STRUGGLES OF WOMEN FOR LIBERTY IN MANJU KAPUR'S 'HOME'

Mr. Jahagirdar Z. Salunkhe
TSS's Smt.V.U.Patil Art's And Late. Dr. B. S. Desale Science College,
Sakri Tal-Sakri Dist - Dhule (MS)

Abstract: This research paper focuses to analyze the struggle for liberty in Manju Kapur's 'Home'. Through the novel 'Home', it is presented that the society has dominated women for ages. Manju Kapur explores how her female characters are suffering. Through the character of Nisha, she explores the manner in which Indian girls are moulded to suit the needs of a patriarchal society. Nisha while living home, she feels herself homeless and shelter less. The female characters like Sona, Rupa, Nisha and Sunita are subjected to a disharmonious life. Manju Kapur projects the feminist concerns and raises the feminist issues. She represents the society which is free from gender discrimination and creates the female characters in a manner in which they rebel against the oppressive manner of the male dominated society. The research paper focuses on the journey of female protagonist. Nisha had to struggle for her identity and liberty and existence as like other protagonists of Manju Kapur.

The research paper focuses upon various important themes of female issues concerning emergence of independent identity of Nisha, a young daughter in the joint family. Manju Kapur, as an accomplished writer of Indian family system, evidences her genuine text in depicting woman's emancipation in the patriarchal society. Manju Kapur born in 1948 in Amritsar. She spent her childhood in Washington Dalhousie, Canada and completes her M.A. English from Dalhousie University in Halifax, Nova Scotia, Canada. She worked as a professor of English at Miranda House in Delhi after being awarded M.Phil. Degree from Delhi University. She has five novels acclaiming popular success and critical appreciation at the wide level.

Introduction:- The male chauvinistic society subjugate women physically as well as mentally. Many writers proclaim women's independence, Manju Kapur is one of them. In her novel, Home she explores how the women struggle for their identity. Manju Kapur shows how her female characters are suffering. Through the character of Nisha, she explores the manner in which Indian girl Nisha's domestic disharmony and her struggle to survive in her own family. *Home (2006),* is the third novel by Manju Kapur. This is a fast-moving story of the life of an ordinary middle-class family in Delhi. Banwari Lal, the patriarch of a cloth business, lives in New Delhi neighborhood of Karol Bagh. Banwari Lal believes in the old ways and is the firm believer that men work out of the home and women within. Men carry forward the family line, women enable their mission. His two

PRINCIPAL
T.S.S's Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Impact Factor – 6.261 || Special Issue - 155 || Mar. 2019 || ISSN – 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

UGC Approved Journal

Multidisciplinary International E-research Journal

CONTEMPORARY ISSUES IN INDIA (SOCIAL SCIENCE)

- GUEST EDITOR -

Prin. Dr. Ashok A. Kakade

- CHIEF EDITOR -

Dr. Dhanraj T. Dhangar

- EXECUTIVE EDITORS -

Prof. Sanjay T. Salve

Printed By : PRASHANT PUBLICATIONS, JALGAON

For Details Visit To : www.researchjourney.net

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

Impact Factor – 6.261 • Special Issue - 155 • Mar. 2019 • ISSN – 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

UGC Approved Journal

Multidisciplinary International E-research Journal

CONTEMPORARY ISSUES IN INDIA

(SOCIAL SCIENCE)

... Organized by ...

Sillod Shikshan Sanstha Aurangabad's

Siddharth Arts, Commerce & Science College,

Jafrabad, Dist. Jalna - 431206 (M.S.) India.

... Guest Editor ...

Principal Dr. Ashok A. Kakade

... Chief Editor ...

Dr. Dhanraj T. Dhangar

... Executive Editors ...

Prof. Sanjay T. Salve

... Co-Editors ...

Dr. S. L. Medhe | Dr. V. N. Patil

Dr. K. S. Patil | Prof. U. M. Wazarkar

Printed by : PRASHANT PUBLICATIONS, JALGAON

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

६३. ई–स्रोत : एन. लिस्ट कन्सोर्टिया – प्रा. पठाडे ए.एल. १६०
६४. उच्च शिक्षण आणि उपयोजित योग अभ्यास – डॉ. प्राजक्ती नि. वाघ १६२
६५. भारतीय लोकप्रशासनासमोरील आव्हाने – सुभाष पोले १६४
६६. अनुसूचित जातींच्या समस्या आणि वंचितीकरण – डॉ. राजेंद्र बगाटे १६६
६७. भारतातील गरिबी – एक चिंतन – प्रा. शरद अंबादास पवार १७०
६८. नक्षलवाद– एक विदर्भासमोरील आव्हान – राजेंद्र बापू हिवाळे, भागवत अंकुश करडकर १७२
६९. जन स्वास्थ्याच्या इतिहास लेखणातील नव्या संभावना – डॉ. शैलेश राऊत १७४
७०. शेतकऱ्यांचा प्रश्न व सरकारची भुमिका – सहयोगी प्रा. सौ. प्रतिभा टावरी १७५
७१. भारतातील राष्ट्रीय व प्रादेशिक राजकीय पक्षांमधील सत्तासंघर्ष – प्रा. शरद बाबुराव सोनवने १७९
७२. भारतातील दारिद्र्य : एक ज्वलंत समस्या – डॉ. दिनेश बादबराव पारखे १८१
७३. केंद्र–राज्य संबंध – प्रशांत मलकाप्पा माळे १८४
७४. आधुनिक ग्रंथालयामध्ये ई–बुक्सची आवश्यकता – अमोल साहेबराव वायभासे १८६
७५. मुलभूत हक्क आणि भारतीय संविधान – डॉ. संभाजी संतोष पाटील १८८
७६. भारतातील बेरोजगारी एक सामाजिक समस्या – संतोष निकाळजे पुरंदर १९२
७७. स्वयंसहाय्यता गट : महिला सबलीकरणाचे एक प्रभावी माध्यम – डॉ. प्रकाश तुकाराम शिंदे १९४
७८. शेतकरी आत्महत्या एक सामाजीक चिंतन – का. प्राचार्य डॉ. भिमराव प्र. उबाळे १९७
७९. ई–अध्ययनाचे शिक्षणात महत्व, भूमिका व कार्य – कु. जयश्री प्रल्हाद शिंदे २०२
८०. पंचायत राज संस्था पुढील आव्हाणे! – डॉ. एकनाथ सोपानराव सुर्वे २०५
८१. महाराष्ट्रातील सार्वजनिक वितरण व्यवस्था व तक्रार निवारण – प्रा.डॉ. बालासाहेब किलबे, ... २०७
८२. दहशतवाद : एक ज्वलंत समस्या – प्रा. लक्ष्मण एस. शिराळे २१२
८३. विकासात जलस्रोतांच्या व्यवस्थापनाची भूमिका – डॉ. बिंगले ऐस. एस २१५
८४. भारतातील स्त्री–पुरुष गुणोत्तर – एक अभ्यास – डॉ.महादेवी वैजनाथ फड, कानडे एस.टी. २१७

Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

RESEARCH …NEY International Multidisciplinary E-Research Journal
…act Factor (SJIF) - 6.261 | Special Issue 155 : Contemporary Issues In India (Social Science)

भारतातील राष्ट्रीय व प्रादेशिक राजकीय पक्षांमधील सत्तासंघर्ष

प्रा. शरद वासुदेव सोनवणे
सहाय्यक प्राध्यापक- राज्यशास्त्र विभाग
श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व कै.डॉ.भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री, जि.धुळे (महाराष्ट्र) पिन-४२४३०४

प्रस्तावना :

मॅक्स वेबरच्या मते, राजकारण म्हणजे सत्तेत सहभागी होण्याचा एक प्रयत्न असतो. या भूमिकेतून विविध जनसमुदायामध्ये राजकीय सत्तेत वाटा मिळविण्यासाठी स्पर्धा सुरु असते. प्रो. हेन्स जे. मॉर्गेन्था यांनी राजकारणास 'सत्तासंघर्ष' असे संबोधले आहे. राजकारण ही संघर्ष आणि समन्वयाची प्रक्रिया असून त्याद्वारे सत्तावाटपावर प्रभाव टाकण्याचा प्रयत्न होतो. तसेच राजकारण सामाजिक सार्वजनिकरण करण्याचे एक साधन आहे. त्यामुळे राष्ट्राच्या जिवनावर सखोल व दुरगामी स्वरुपाचे परिणाम घडून येत असतात. म्हणूनच राजकारण ही सार्वत्रिक स्वरुपाची जटील व हितसंबंधावर आधारित गुंतागुंतीची प्रक्रिया असून तिच्या सहाय्यानेच मूल्यांचे अधिकृत निर्धारण व वितरण होत असते. लोकशाही व्यवस्थांमध्ये राजकीय पक्षांच्या माध्यमातून राजकीय व्यवस्थेच्या धोरण निर्धारणावर प्रभाव टाकण्याचा प्रयत्न होत असतो.

भारताने बहूपक्ष पध्दतीचा स्वीकार केलेला असल्यामुळे भारतात काही राष्ट्रीय पक्षांबरोबरच अनेक प्रादेशिक पक्षांचे अस्तित्व आहे. वस्तुतः सुरुवातीची तीन–चार दशके भारतीय राजकीय व्यवस्थेवर काँग्रेस ह्या एकाच पक्षाचे वर्चस्व राहिले. परंतू काँग्रेस वर्चस्वाच्या ऱ्हासानंतर भारतीय राजकारणात प्रादेशिक पक्षांचा प्रभाव व महत्व वाढतच राहिले. काँग्रेस–वर्चस्व ऱ्हासाच्या अनेक कारणांपैकी प्रादेशिक पक्षांचा उदय व विकास हे देखिल एक महत्वपूर्ण कारण असल्याचे मानले जाते. काँग्रेस व्यवस्थेमधील अंतर्विरोधामुळे देखिल काही प्रादेशिक पक्ष जन्माला आले, हे देखिल वास्तव आहे. १९८९ ते २०१४ हा कालखंड भारतीय राजकारणातील प्रादेशिक पक्षांचा सुवर्णकाळ म्हणावा लागेल. या कालखंडात भारताचे राजकारण प्रादेशिक पक्षांनीच प्रभावित केले. २०१४ साली झालेल्या लोकसभा निवडणूकीत नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली भाजप स्पष्ट बहुमताने सत्तेवर विराजमान झाला. तसेच यानंतर पुढे अनेक राज्यांमध्ये झालेल्या विधानसभा निवडणूकीत भाजप विजयी झाला. अर्ध्यापेक्षा अधिक राज्यांमध्ये भाजप व भाजप मित्रपक्षांची सरकारे स्थापन झाली. परंतू जसा काँग्रेस वर्चस्वाच्या व ऱ्हासाच्या कालखंडात राष्ट्रीय पक्ष व प्रादेशिक पक्ष यांच्यामध्ये अनेक मुद्दयांवरुन संघर्ष होत राहिलेला आहे; तशीच परिस्थिती भाजप वर्चस्वाच्या काळात देखिल टिकून आहे.

१९८९ नंतर भारतीय राजकारणात आघाडीच्या राजकारणाचे युग सुरु झालेले असल्यामुळे प्रादेशिक पक्षांची सौदेबाजीची ताकद निश्चितच वाढलेली आहे. त्यामुळे राष्ट्रीय पक्ष व प्रादेशिक पक्ष यांच्या मधील सत्तासंघर्ष अधिक धारदार होत आहे. तसेच आघाडीची अपरिहार्यता म्हणून सर्वच राजकीय पक्षांना आपल्या भूमिकेबाबत परिस्थितीनुरुप कधी ताठर तर कधी लवचिक व्हावे लागत आहे. एक गोष्ट मात्र निश्चित आहे की, काँग्रेसप्रणित 'युपीए' असो की भाजपप्रणित 'एनडीए' असो राष्ट्रीय पक्ष व प्रादेशिक पक्ष यांच्यामध्ये सदैव संघर्ष सुरुच असतो व तो कधीच थांबणार नाही. राजकीय पक्षांमधील या सत्तासंघर्षांची मीमांसा करण्याचा प्रयत्न प्रस्तूत संशोधन पत्रात करण्यात आलेला आहे.

राष्ट्रीय व प्रादेशिक पक्षांमधील सैध्दांतिक साम्य–भेद :

प्रत्येक राजकीय पक्ष हा सैध्दांतिकदृष्टया निश्चित अशा विचारसरणीवर किंवा कृतीकार्यक्रमावर आपली निष्ठा व्यक्त करत असतात. मराठी विश्वकोशानुसार "राजकीय पक्ष म्हणजे राष्ट्राची राजकीय सत्ता प्राप्त करुन घेऊन ती वापरण्याच्या उद्देशाने संघटित झालेल्या राष्ट्रातील नागरिकांचा समुदाय होय."[१] म्हणजेच राजकीय सत्ता हस्तगत करणे हे प्रत्येक राजकीय पक्षाचे एक समान उद्दिष्ट असते, हे सर्वमान्य आहे. परंतू हे उद्दिष्ट साध्य करण्यासाठी वेगवेगळे राजकीय पक्ष हे वेगवेगळ्या विचारसरणीचे अनुसरण करतात. "स्वातंत्र्योत्तर भारतीय राजकारणात काँग्रेस पक्ष हा मध्यवर्ती होता. बिगर काँग्रेसवाद हे काँग्रेसविरोधाचे मुख्य वैचारिक केंद्र होते. यातुनच १९६७ पासुन थेट १९८९ पर्यंतचे राजकारण घडले."[२]

१९८९ पासुन दिल्लीमध्ये आलेले कोणतेही केंद्र सरकार राज्य पातळीवरील पक्षांच्या मदतीशिवाय येऊ शकलेले नाही. राजस्थान, मध्यप्रदेश, गुजरात या सारखी काही राज्ये सोडली तर बहुतेक सर्व राज्यांमध्ये अखिल भारतीय पक्ष आणि त्या राज्यांतील प्रादेशिक पक्ष यांनी संयुक्तपणे तेथिल राजकीय अवकाश व्यापला आहे. तामिळनाडू किंवा जम्मु आणि काश्मिर या सारख्या राज्यात सर्व राजकीय प्रक्रिया त्या त्या राज्यातील प्रादेशिक पक्षांनी सामाजिक शक्ती आणि सैध्दांतिक तत्वे या क्षेत्रांमध्ये फार मोठा बदल घडवून आणला, हे वास्तव आहे.[३] राष्ट्रीय पक्ष प्रामुख्याने राष्ट्रीय मुद्यांना मध्यवर्ती ठेवून सर्वसमावेशी राजकारण करण्याचा प्रयत्न करतात. तर प्रादेशिक पक्ष प्रादेशिक हितसंबंधाना अनुसरुन राजकारण करतात. वस्तुतः प्रादेशिक पक्षांची निर्मितीच विशिष्ट संकुचित मुद्दे घेऊन झालेली असते. त्यामुळे राष्ट्रीय पक्ष व प्रादेशिक पक्ष यांच्यामध्ये सत्तासंघर्ष अटक ठरतो.

खरे पाहता सत्ता हस्तगत करणे हा सर्वच प्रकारच्या राजकीय पक्षांचा प्रधान हेतू असतो. परंतू जनसमर्थनासाठी राजकीय पक्षांना विशिष्ट विचारसरणींचा आधार घ्यावा लागतो. म्हणून राष्ट्रीय व प्रादेशिक पक्षांमध्ये सत्ताप्राप्ती हा समान उद्देश असतो; फक्त त्यासाठी अवलंबवयाच्या पध्दतीत म्हणजेच विचारसरणीत फरक दिसतो.

राष्ट्रीय व प्रादेशिक पक्षांमधील तणाव :

राष्ट्रीय पक्ष व प्रादेशिक पक्ष यांच्यामध्ये सत्ता स्पर्धेच्या राजकारणामुळे अनेकदा तणावाचे प्रसंग निर्माण होतात. साधारणतः

Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

RNI : MAHMAR - 36829-2010

AKSHAR WANGMAY

International Peer Reviewed Journal

UGC CARE LISTED JOURNAL

January - 2020

Progressive Thinkers in Maharashtra

Executive Editor
Dr. Subhash Nikam
Principal
Mahatma Gandhi Vidyamandir's
Karmaveer Bhausaheb Hiray Arts, Science & Commerce College, Nimgaon,
Tal. Malegaon, Dist. Nashik [M.S.] INDIA

Co-Editor
Asso Prof.Subhash L. Ahire

Chief Editor
Dr. Nanasaheb Suryawanshi

PRATIK PRAKASHAN, 'PRANAV' RUKMENAGAR, THODGA ROAD, AHMEDPUR
DIST. LATUR,-413515, MAHARASHTRA

Published by – Dr. Subhash Nikam, Principal, KBH College Nimgaon, Tal. Malegaon, Dist. Nahik, MS

The Editors shall not be responsible for originality and thought expressed in the papers. The authosr shall be solely held responsible for the originality and thoughts expressed in their papers.

© All rights reserved with the Editors

Price: Rs. 800/-

PRINCIPAL
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule
Scanned by CamScanner
Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

ISSN : 2229-4929
January - 2020

महाराष्ट्रातील दलित चळवळ : डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा समतासंघर्ष

प्रा. शरद बाबुराव सोनवणे
सहाय्यक प्राध्यापक - राज्यशास्त्र विभाग,
श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व कै. डॉ. भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री, जि. धुळे (महाराष्ट्र)

प्रस्तावना :-

महाराष्ट्रात शोषित, वंचित, उपेक्षित, दाबल्या गेलेल्या आणि समाजव्यवस्थेमध्ये अत्यंत हीन असा अस्पृश्य दर्जा असलेल्या लोकांना त्यांचे न्याय्य हक्क मिळवून देण्यासाठी सत्यशोधक चळवळ, ब्राम्हणेतर चळवळ यांच्याप्रमाणेच दलित चळवळ उदयाला आली. भारतीय समाजातील अत्यंत उपेक्षित व शोषित- वंचित अशा लोकांमध्ये आत्मविश्वास व आत्मभान निर्माण करण्याचे काम दलित चळवळीने केले. महाराष्ट्रात दलित, अस्पृश्य लोकांचे दुःख व वेदना जाणून घेऊन, त्यांचे हक्क त्यांना मिळवून देण्यासाठी पुढे आलेले पहिले महामानव महात्मा जोतिबा फुले हे होत. महात्मा फुले यांच्यानंतर महर्षि शिंदे, छत्रपती शाहू महाराज यांनी देखिल अस्पृश्यांची स्थिती सुधारण्यासाठी प्रामाणिक प्रयत्न केले. परंतु दलितांच्या उध्दारासाठी महाराष्ट्रातच नव्हे तर संपूर्ण भारतात खऱ्या अर्थाने दलित चळवळीला डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या कार्यामुळे सुरुवात झाली.

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर हे स्वतः अस्पृश्य समजल्या जाणाऱ्या महार जातीत जन्माला आलेले असल्यामुळे लहानपणापासूनच त्यांनी अस्पृश्यतेचे चटके सोसले होते. त्यामुळे दलितांना त्यांचे न्याय्यहक्क प्राप्त करुन देण्यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी जो व्यापक लढा उभारला; त्यातूनच दलित चळवळीचा पाया घातला गेला. डॉ. आंबेडकरांनी दलितांच्या उध्दारासाठी अखंड जीवनभर केलेल्या समतासंघर्षाचा परामर्श घेण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत शोधनिबंधात करण्यात आलेला आहे.

दलित मुक्तीसाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा समतासंघर्ष :-

परदेशातून उच्च शिक्षण घेऊन आल्यावर देशातील अस्पृश्यांची दशा पालटण्यासाठी, त्यांच्या कामाला दिशा देण्यासाठी व त्यांचे अस्तित्व व अस्मिता जागविण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी 'मूकनायक' पाक्षिकाचा पहिला अंक शनिवार ३१ जानेवारी १९२० रोजी काढला."[1] येथूनच बाबासाहेबांचा समाजकार्यात अर्थात दलित चळवळीत प्रवेश झाला. 'मूकनायक' या पाक्षिकाच्या अंकात त्यांनी असे म्हटले होते की, "युगानुयुगे चालत आलेले दास्य, दारिद्र्य यापासून बहिष्कृत वर्गाची मुक्तता करण्यासाठी आकाश-पाताळ एक केले पाहिजे. त्यांच्या डोळ्यात ज्ञानाचे अंजन घालून त्यांना आपल्या हीन परिस्थितीची जाणीव करुन दिली पाहिजे."[2] यावरुन डॉ. आंबेडकरांची दलित मुक्तीसाठीची दूरदृष्टी दिसून येते."डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी सर्वप्रथम दलितांमध्ये जागृती करण्याचे आणि त्यांना संघटित करण्याचे काम हाती घेतले. दलितांच्या सामाजिक व राजकीय अडचणी सरकारपुढे सादर करण्यासाठी एक मध्यवर्ती मंडळ असावे असे बाबासाहेबांना वाटत होते. त्यासाठी ९ मार्च १९२४ रोजी दामोदर ठाकरसी सभागृह परळ, मुंबई येथे त्यांनी एक सभा बोलविली. या सभेत दलित नेते एकत्र जमले. या सभेतील ठरावानुसार २० जुलै १९२४ रोजी 'बहिष्कृत हितकारिणी सभा' स्थापन झाली."[3] या संदर्भात धनंजय कीर म्हणतात, "बहिष्कृत हितकारिणी सभेची स्थापना म्हणजे भारतातील पददलितांना स्वावलंबन, स्वाभिमान नि आत्मोध्दार यांची शिकवण देऊन; देशात महापरिवर्तन घडवून आणणाऱ्या युगाचा प्रारंभ होय."[4]

वर्तमानपत्रे ही समाजजागृतीचे प्रभावी माध्यम आहे. यावर आंबेडकराचा विश्वास होता. तरीदेखिल समाजव्यवस्थेत क्रांतीकारी सुधारणा घडवून आणण्यासाठी दलित जनतेमध्ये त्यांनी आत्मविश्वास निर्माण केला आणि जनआंदोलनाच्या माध्यमातून संघर्ष उभारला. दलितांना सार्वजनिक पाणवठ्यांवर पाणी भरण्यास, मंदिरात प्रवेश करण्यास बंदी होती. या अन्यायाविरुध्द लढण्यासाठी डॉ. आंबेडकरांनी १९ व २० मार्च १९२७ रोजी महाड येथे बहिस्कृत हितकारिणी सभेचे अधिवेशन भरविले. या अधिवेशनात अस्पृश्यतेचा धिक्कार करण्यात आला; तसेच महाडच्या चवदार तळ्यावर पाणी पिण्याचा हक्क प्रस्थापित करण्यासाठी अधिवेशनास जमलेल्या सर्व दलितांनी तेथे जाऊन पाणी पिण्याचे ठरले. याबाबत डॉ. आंबेडकर आपल्या भाषणात म्हणाले, "चवदार तळ्यावर जायचे ते पाणी पिण्यासाठी नव्हे तर इतरांप्रमाणे आम्हीही माणसे आहोत हे सिध्द करण्यासाठी."[5] त्यानुसार २० मार्च १९२७ रोजी डॉ. आंबेडकरांनी आपल्या अनुयायांना सोबत घेऊन महाड येथे चवदार तळ्याचा सत्याग्रह केला. यानंतर "डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी २५ व २६ डिसेंबर १९२७ रोजी महाड येथे 'सत्याग्रह परिषद' आयोजित केली. या परिषदेत हिंदू समाजाचा धर्मग्रंथ असलेल्या मनुस्मृतीचे दहन करण्याचा निर्णय घेण्यात आला. हा ग्रंथ जातीव्यवस्था, अस्पृश्यता व विषमतेचा पुरस्कर्ता असून; या ग्रंथातील वचनांमुळे जातीव्यवस्था, अस्पृश्यता व जातीबंधाना बळकटी प्राप्त झाली. शुद्रांची राजकीय, सामाजिक आणि आर्थिक गुलामगिरी कायम करणारी वचने या ग्रंथात होती. त्यामुळेच २५ डिसेंबर १९२७ रोजी डॉ. आंबेडकरांनी मनुस्मृती या ग्रंथाचे दहन केले."[6] पुढे ३ मार्च १९३० रोजी डॉ. आंबेडकरांनी दलितांच्या मंदिर प्रवेशाच्या समतेच्या हक्कांसाठी नाशिक येथे 'काळाराम मंदिर सत्याग्रह' केला. यामुळे दलितांमध्ये आपल्या माणूस म्हणून असणाऱ्या हक्कांविषयी जागृती निर्माण होऊ लागली व दलित चळवळ वाढू लागली.

Scanned with CamScanner
Scanned by CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

SHASHI DESHPANDE'S NOVELS EXPOSE THE MORAL AND SPIRITUAL BREAKDOWN OF MODERN SOCIETY WITH SPECIAL REFERENCE TO ROOTS AND SHADOWS

Dr. Jahagirdar Z. Salunkhe
Asstt. Professor, (H.O.D. English) TSS's Smt.V.U.Patil Art's And Late. Dr.B.S.Desale Science College, Sakri Tal-Sakri Dist- Dhule (MS)

Abstract:
Shashi Deshpande's novels are very interesting and they educate the society. She puts forth her ideas through her narration. The life of women of early twentieth century acts as an eye opener through which life is learnt by the modern middle class educated women. The Researcher tries to emphasize the troubles and inconsistencies within societies through Shashi Deshpande's novels for all to think and act.
Keywords: Education, trouble, middle class, feminism, identity, predicament, depression.

Introduction:

Shashi Deshpande is one of the famous contemporary Indian novelists in English. She has been labeled as a feminist mainly because of the concerns she has thrown through her writing. She reflects on the problems of the middle class Indian women and their inner conflict and quest for identity. Her works rooted in the culture in which she lives, remain sensitive to the common everyday events and experiences. Her feminism rooted in the native environment tends to be humanistic and optimistic in its outlook. Her feminism is born out of the predicament of Indian women placed between contradictory identities: tradition and modernity, family and profession, culture and nature. Geetha Gangadharan asked her, whether she would like to call herself a feminist, Deshpande replied to her " Yes I would, I am a Feminist in this sense that , I think ,we need to have a world which we should recognize as a place for all of us human beings. There is no superior or inferior; we are to halves of one species.I fully agree with Simone De Beauvoir that the fact that we are human, is much more important than our being men and women. I think that is my idea of feminism." (Geetha Gangadharan 1998; p.254)Men and women were partners, sharing equal duties in social life and equal rights in politics.

Analysis:

Shashi Deshpande is one of the contemporary writers whose theme of socio- cultural significance. Shashi Deshpande is the daughter of the prominent Kannada dramatist and Sanskrit scholar Shriranga was born in Dharwad, Karnataka. Her novels written in English are deeply rooted in Indian culture, whose aim is to present the role of women in the Indian society. The conflicts faced by her protagonists are similar to the one encountered by many women in Indian society. Her works is a thought provoking from a sociological perspective. Shashi Deshpande depicts the grief and depression of girl children, the role of mother and her family members in her life. The position of women from the early 20th century is narrated to facilitate the readers to get a clear perspective about the risk of child marriages, the work of women in the kitchen, the communication gap between husband and wife and its consequences. She has the idea that men are alone not for the suffering of women. The main cause of suppression of women is another woman in a patriarchal society. Shashi Deshpande narrates the search of women for identity in every generation in relation to modern reality. It is quite interesting to read her novels because her protagonists struggle to live with a peace of mind with their life partners but they never lose their hope in the marriage institution.

The woman protagonist in 'Roots and Shadows' is the new woman Indu. The novel opens with the return of Indu and death of Akka. Death of Akka stands metaphorically stands as the end of a tradition, culture. She is an educated young woman, she is highly sensitive. She brushes aside all the age-old beliefs and superstitions in the society. As a motherless child, Atya, Old Uncle, Kaka, and other family members were giving her importance in family. Indu develops here a vague sense of guilt and feels that her womanhood closes many doors for her. Indu seeks fulfillment in

PRINCIPAL
T.S.S's Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

ISSN- 2229-4929

Peer Reviewed

Akshar Wangmay

International Research Journal
UGC CARE LISTED

Special Issue [illegible]
Recent Trends and Issues in Social Science [illegible]
Towards Sustainable Development

October 2020

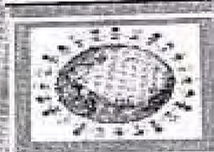

Chief Editor : Dr. Nanasaheb Suryawanshi

Executive Editor :Prin. Dr. R. K. Pardeshi

Principal, Sant Ramdas Arts, Commerce and Science College, Ghansawangi Dist. Jalna

Co-Editor : Dr. S. V. Tathe

Address
'Pranav', Rukmenagar,
Thodga Road, Ahmadpur, Dist- Latur 413515 (MS)

PRINCIPAL
T.S.S's. Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

'Akshar Wangmay' UGC Approved & Peer Reviewed International Research Journal
"Environmental Changes, Biodiversity And Sustainable Resources Management" RNI : MAHMAR - 36829-2010

ISSN : 2229-4929
October – 2020

AKSHAR WANGMAY

International Peer Reviewed Journal

UGC CARE LISTED JOURNAL

October – 2020

Special Issue-I

On

Recent Trends and Issues in Social Science & Science Towards Sustainable Development

Chief Editor

Dr. Nanasaheb Suryawanshi

PRATIK PRAKASHAN, 'PRANAV, RUKMENAGAR, THODGA ROAD AHMEDPUR, DIST. LATUR, -413515, MAHARASHTRA

Executive Editor

Prin. Dr. R. K. Pardeshi

Principal

Sant Ramdas Arts, Commerce and Science College, Ghansawangi

Dist. Jalna

Co-Editor

Dr. S.V. Tathe

Editorial Board

Dr. R.S. Dhaye

Dr. R.K. Raut

Dr. G.R. Awachar

Prof. S.V. Samag

Published by: Prin. Dr. R.K Pardeshi, Principal, Sant Ramdas Arts, Commerce and Science College, Ghansawangi Dist. Jalna

The Editors shall not be responsible for originality and thought expressed in the papers. The author shall be solely held responsible for the originality and thoughts expressed in their papers.

© All rights reserved with the Editors

Price :Rs.1000

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

आघाडीचे राजकारण: जागतिक परिदृश्य

प्रा. शरद बाबुराव सोनवणे[1] प्रा. दिनकर लहू पाटील[2]
[1]सहाय्यक प्राध्यापक - राज्यशास्त्र विभाग, श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व कै. डॉ. भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री, जि.धुळे
[2]सहाय्यक प्राध्यापक – शिक्षणशास्त्र विभाग, श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व कै. डॉ.भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री, जि.धुळे

सारांश (Abstract)

लोकशाही शासन व्यवस्थामध्ये राजकीय पक्ष हे अनिवार्य असतात, कारण तेच खऱ्या अर्थाने लोकशाहीचे वाहक असतात. बहुपक्ष पद्धती असणाऱ्या देशामध्ये कोणत्याही एका पक्षाला स्पष्ट बहुमत प्राप्त न झाल्यास तेथे दोनपेक्षा अधिक पक्ष मिळून शासन स्थापन करतात, त्यास आघाडीचे सरकार असे म्हटले जाते. द्विपक्ष पद्धती असणाऱ्या देशांमध्येही आघाडी शासन स्थापन झाल्याचे दिसून येते. उदा. इंग्लंडमध्ये ६ मे २०१० रोजी झालेल्या संसदीय निवडणुकीत लेबर पार्टी व कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टी यापैकी कोणालाही सरकार स्थापनेसाठी आवश्यक बहुमत प्राप्त झाले नाही. त्यामुळे कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टीने लिबरल डेमोक्रेटिक पार्टीला सोबत घेऊन आघाडी सरकार स्थापन केले होते. २१ व्या शतकात तर आघाडी सरकारे अनिवार्य बनली असून राजकीय पक्षांद्वारे शासनातील आपल्या सहभागाच्या आवश्यकतेपोटी समान राजकीय कार्यक्रमाच्या आधारावर आघाडीची सरकारे यशस्वीपणे चालविण्यात येत आहेत. जगातील बहुसंख्य राष्ट्रांमध्ये आघाडीची सरकारे स्थापन होण्यासाठी पूरक बहुपक्ष पद्धतींचा विकास होत असल्यामुळे भारत, इंग्लंड, फ्रांस, जर्मनी, जपान, कॅनडा, बेल्जियम, न्यूझिलंड, ऑस्ट्रेलिया, हंगेरी, चेकोस्लावाकिया, इस्त्राईल या देशांप्रमाणेच श्रीलंका, पाकिस्तान व नेपाळ या देशांमध्येही आघाडीची सरकारे स्थापन होत आहेत. जागतिक पातळीवर आघाडी शासनांच्या प्रयोगांचा आढावा घेण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत शोध निबंधात करण्यात आला आहे.

प्रस्तावना

२१ व्या शतकात आघाडी सरकारे अनिवार्य बनली असून राजकीय पक्षांद्वारे सत्ताप्राप्तीसाठी किंवा शासनातील आपल्या सहभागाच्या आवश्यकतेपोटी समान राजकीय कार्यक्रमाच्या आधारावर आघाडीची सरकारे यशस्वीपणे चालविण्यात येत आहेत. ज्याठिकाणी आघाडी सरकारच्या किमान समान राजकीय कार्यक्रमांची क्रियान्विती घसली, त्याठिकाणी अशी सरकारे फार काळ टिकू शकली नाही. परंतु संसदीय शासनव्यवस्था आणि बहुपक्ष पध्दती असणाऱ्या देशांमध्ये सत्तासंघर्षाच्या राजकारणात आघाडी सरकारे स्थिर व दृढमूल होत असल्याचे दिसत आहे. जागतिक स्तरावरील आघाडीच्या राजकारणाचा आढावा घेण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत शोधनिबंधात केला आहे.

राजकीय आघाडीची संकल्पना

देशातंर्गत राजकारणाच्या संदर्भात भिन्न राजकीय पक्ष, गट किंवा व्यक्ती (बहुतेक वेळा तात्पुरते) एकत्र येऊन आघाडी तयार करतात. अशा आघाडीत सामील होणारे पक्ष / गट आपले वेगवेगळे अस्तित्व कायम ठेवून विशिष्ट कारणासाठी एकत्र येतात. संसदीय शासनपध्दतीमध्ये निवडणूकीनंतर मंत्रिमंडळ बनविण्यासाठी अशी आघाडी स्थापन होत असते. अशा मंत्रिमंडळाला आघाडीचे किंवा संमिश्र मंत्रिमंडळ म्हटले जाते. आघाडीचे ऐक्य त्यांच्यातील पक्षांच्या तडजोड करण्याच्या तयारीवर अवलंबून असते आणि किरकोळ कारणांनीही अशी आघाडी मोडू शकते. म्हणून संमिश्र सरकारे त्यांच्या अस्थिरतेसाठी प्रसिध्द आहेत.[1] परंतु अनेक पश्चिमात्य देशांचा आघाडीच्या राजकारणाबाबतचा अनुभव मात्र चांगलाही आहे अनेक देशांमध्ये आघाडी सरकारला स्थैर्य लाभलेले आहे.

अंम प्रकाश गाबा, यांनी आपल्या 'विवेचनात्मक राजनीति विज्ञान कोष' या पुस्तकात राजकीय आघाडीचे दोन अर्थ सांगितले आहे. १) आघाडी ही एक अशी कृती असते की ज्याद्वारे दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक पक्ष सत्ता प्राप्त करण्याच्या उद्देशाने आपली शक्ती व साधने यांचे एकत्रीकरण (एकजुट) करतात. २) संसदीय व्यवस्थेमध्ये आघाडीची निर्मिती ही एक अशी प्रक्रिया आहे की, ज्याद्वारे दोन किंवा त्यापेक्षा अधिक पक्ष मिळून संसदेमध्ये आपले बहुमत सिध्द करतात व त्याआधारे आपला सरकार स्थापनेचा दावा प्रस्तुत करतात.[2]

जगातील विविध देशांमधील आघाडीचे प्रयोग

आघाडी सरकारचा प्रयोग सर्वप्रथम इंग्लंडमध्ये झाला, परंतु तो फारसा यशस्वी ठरू शकला नाही. त्यामुळेच १८५२ मध्ये रसेल आणि एड्विन यांनी म्हटले की, 'इंग्लंडला आघाडी सरकारे नको आहेत.' तरीदेखिल इंग्लंडमध्ये आघाडी शासनाचे अनेक प्रयोग झाले. १७८३ मध्ये पिट एण्ड एल्डर यांनी ड्यूक यांच्यासोबत मिळून आघाडी सरकारची स्थापना केली. १८५२ मध्ये जेव्हा लॉर्ड डर्बी यांनी राजीनामा दिला तेव्हा पुन्हा आघाडी सरकार स्थापन करण्यात आले, ते १८५५ पर्यंत चालले. १८९५ मध्ये लिबरल पार्टी व कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टी यांचे आघाडी शासन स्थापन झाले. याचप्रमाणे लिबरल पार्टी आणि लेबर पार्टी मधील एका गटाने कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टीच्या नेत्यांच्या नेतृत्वाखाली आघाडी शासन स्थापन केले. १९१६ मध्ये लॉर्ड जॉर्ज यांच्या नेतृत्वाखाली स्थापन झालेले आघाडी सरकार १९२२ पर्यंत चालले. १९३१ मध्ये लेबर पार्टी आणि लिबरल पार्टी यांनी कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टीच्या नेतृत्वाखाली आघाडी सरकार स्थापन केले आणि रॅम्से मॅकडोनाल्ड यांना पंतप्रधानपदी निवडण्यात आले. १९३५ मध्ये या सरकारमध्ये मतभेद निर्माण झाल्यावर कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टीने सरकार चालविले. १९४० मध्ये लेबर पार्टी, लिबरल पार्टी आणि कॉन्झर्वेटिव्ह पार्टी यांनी मिळून विस्टन चर्चिल यांच्या नेतृत्वाखाली स्थापन

T.S.S's Smt. V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College, Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule
PRINCIPAL
T.S.S's Smt.V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal.Sakri, Dist.Dhule
Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION

Impact Factor - 6.625

E-ISSN - 2348-7143

INTERNATIONAL RESEARCH FELLOWS ASSOCIATION'S

RESEARCH JOURNEY

International E-Research Journal

PEER REFREED & INDEXED JOURNAL

January 2021

Special Issue 257

Multidisciplinary Issue

Chief Editor -
Dr. Dhanraj T. Dhangar,
Assist. Prof. (Marathi)
MGV's Arts & Commerce College,
Yeola, Dist - Nashik [M.S.] INDIA

Executive Editors :
Prof. Tejesh Beldar, **Nashikroad (English)**
Dr. Gajanan Wankhede, **Kinwat (Hindi)**
Mrs. Bharati Sonawane, **Bhusawal (Marathi)**
Dr. Rajay Pawar, **Goa (Konkani)**

RESEARCHJOURNEY

This Journal is indexed in :

- **Scientific Journal Impact Factor (SJIF)**
- **Cosmoc Impact Factor (CIF)**
- **Global Impact Factor (GIF)**
- **International Impact Factor Services (IIFS)**

For Details Visit To : www.researchjourney.net

SWATIDHAN PUBLICATIONS

PRINCIPAL
T.S.S's Smt V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

Linguistic State Reorganization and Linguistic Politics of Regional Parties

Sharad Baburao Sonawane
Assistant Professor - Department of Political Science,
TSS Smt.V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College,
Sakri Dist. Dhule

Abstract :

India is a democratic country and India has adopted a multy party system. Therefore, along with the national parties, many regional parties also exist in India. Generally from the ninety decade onwards, the national parties in India started gaining momentum and the regional parties started gaining strength. Regional parties politicize various regional and local issues. The issues of language and culture seem to be taken up more vigorously by the regional parties. This linguistic politics of regional parties seems to be rooted in state reorganization. Regional parties raise linguistic issues as well as many other local issues. But since the linguistic issue is gaining ground for the regional parties at all levels in the respective states, many regional parties seem to be prioritizing linguistic issues. On this basis, regional parties seem to be able to establish their influence in those particular states.

Keywords : Linguistic state reorganization, regional parties, language, culture, politics.

Introduction :

From the pre-independence period onwards, the demand for state formation on the basis of language had been on the rise in India. But soon after independence, the demand for state reorganization on the basis of language took off. The Congress-led central government did not pay much attention to this at first. But after the death of Potti Sreeramulu, the then Prime Minister Pandit Jawaharlal Nehru announced the formation of an independent Telugu-speaking state of Andhra Pradesh so that the situation would not get out of hand. It also appointed a commission for the formation of linguistic states and reorganized the provinces of independent India on the basis of language. Yet the demands of all speakers were not satisfied by this commission. In the subsequent period, many regional parties emerged in India to preserve linguistic and cultural identities and made language an issue of their politics. E.g. Shiv Sena, a regional party in Maharashtra, was initially involved in Marathi language politics. In this way many regional parties appear to be doing linguistic politics. Therefore, the present paper seeks to review the various bases and characteristics of regional party politics.

Features of Regional Parties

The number of regional or state level parties in Indian politics is steadily increasing. Some of the key features of these regional parties are as follows.

1. The influence or dominance of state or regional parties in Indian politics began to grow after the 1967 forth General Elections.
2. Regional parties in India are generally state level parties.
3. The main demand of these state level parties is for state autonomy.
4. The main rival of these state level parties was the Congress party.
5. State-level parties' appeals and bases are narrow, e.g. Culture, ethnicity and religiosity etc.
6. The rise of regionalism stems from anti-center sentiment.
7. Regionalism is, in fact, the easiest way to gain power; As a result, parties in national politics use many immediate (easy) ways.[1]

In addition to the above characteristics of the regional parties, it is necessary to note here another changing symptom; the feature is that these regional parties, which used to oppose the Congress, now seem to have started opposing the BJP. Therefore, the picture is that 'non-BJP' is now taking the place of earlier non-Congress.

Classification of regional parties :

Since India has adopted a multi-party system, there are many regional parties in India besides the national parties. India is a vast country with diversity in terms of language, culture, religion, caste and economic development. Adding identity to this diversity in India or addressing the issue of backwardness in terms of economic development, various regional parties have emerged in many states of India. Regional parties can generally be classified into three types.

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

ISSN 2394-5303

Printing@rea

Issue-79, Vol-02, August 2021

Peer Reviewed International Multilingual Research Journal

Editor
Dr.Bapu G.Gholap

CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

ISSN: 2394 5303 | Impact Factor 7.891(IIJIF) | Printing Area® Peer-Reviewed International Journal | August 2021 Issue-79, Vol-02 | 01

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research Journal in Marathi, Hindi & English Languages

August 2021, Issue-79, Vol-02

Editor

Dr. Bapu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

"Printed by: **Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.** Published by **Ghodke Archana Rajendra** & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor **Dr. Gholap Bapu Ganpat.**

Reg.No.U74120 MH2013 PTC 251205

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At.Post.Limbaganesh,Tq.Dist.Beed

Pin-431126 (Maharashtra) Cell:07588057695,09850203295

harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

PRINCIPAL

T.S.S's Smt V.U.Patil Arts & Late Dr.B.S.Desale Science College Sakri, Tal. Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

INDEX

01) Attitude towards e-learning among 9th students of CBSE board
Dr. Raju Talreja & Dr. M. A. Ansari, Mumbai ||10

02) SPORT PSYCHOLOGY COMPARISON OF WEIGHT AMONG ATHLETES SHORT ...
Dr. D. S. BORKAR, Nagpur ||16

03) ANALYSIS AND STUDY OF DANCE FORMS
Deepak Chhotaray, Bhubaneswar, Odisha ||19

04) THE ESSENTIALITY OF FOCUSING EMOTIONAL MATURITY AND LEADERSHIP ...
Ms. Sadiya M. Farooque & Dr. Hemant D. Chitte, Nashik ||25

05) Fish Diversity of Pimpalner Dam Lonar Region
Mangesh K. Gawai, Aurangabad ||31

06) PSYCHOLOGICAL WELL BEING AMONG COLLEGE STUDENTS
Aneeta Joshi & Sonali Kandpal, Nainital, Uttarakhand ||35

07) Sydowinula moravica-a species reported from Melghat forest (Maharashtra)
P.S.Kaste, Distt.Amravati (M.S.) ||40

08) Sectors wise Transforming employment in Indian Economy: 2010-2020
Dr. Khiste Onkar Balkrishna, Dist. Ahmednagar ||41

09) A Comparative Study of Social Support and Academic Achievement among ...
Kirti Lokhande & Dr. Chitra Sharma, Bhopal ||43

10) Issues of Religion and Culture in the Novels of Rabindranath Tagore
Varsha Babasaheb Lokhande ||49

11) Naxalism and the Reasons for the Spread of Naxalism
Dr. Dinesh Dayaram Mali, Dist- Dhule ||52

12) IMPACT OF YOGA FOR MENTAL HEALTH AND WELL-BEING OF CHILDREN IN THE ...
Sanchaita Nath, Haryana ||56

13) Role of University Grants Commission in the field of Indian Higher ...
Prof. Dr. Sanjay Jibhau Patil, Tal.Dist. Dhule ||64

PRINCIPAL
T.S.S's. Smt. V.U. Patil Arts &
Late Dr. B.S. Desale Science College
Sakri, Tal. Sakri, Dist. Dhule

Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner

crimination basis on caste, religion, culture, gender makes glut between humans. Protagonist of the novel is Gora, and orthodox Hindu. He blindly follows religious rituals and customs. Through the characters of 'Gora' Rabindranth Tagor presents orthodox views. According to Gora 'Old is Gold'. He oppose to extremes modernism. Due to the bond between regligion and caste. He is unable to give justice to his love for Sucharita. Also his religious principles force him to make unsociability. Gora considers untouchability and caste are common things and it is punishment for the sins committed in the former lives.

Rabindranath Togore is a master of literary world. Gora is his most popular Novel. The above research paper discusses religion and culture issues through the various incidents; occur in the novel of Gora.

Reference :

1) Tagore Rabindrananth (2015). Gora. New Delhi : Atlantic Publication.

2) E. B. Tylor's (2010). Primitive Culture : Cambridge University.

3) en.wikipedia.org.wikidefination o religion

4) John Wilson (1985). Indian Caste, Volume One : Manohar Publisher.

5) K. R. S. Iyengar : The Indian writing in English sterling Publishers. 2011.

6) Krishna Kriplani. A Life of Rabindranath Togore.

❑❑❑

11

Naxalism and the Reasons for the Spread of Naxalism

Dr. Dinesh Dayaram Mali
Head of Department of Defence & Strategic Studies,
Late. Smt. Vimalbai Uttamrao Patil Arts & Late. Dr. B.S.Desale Science College, Sakri,
Tal- Sakri, Dist- Dhule

****

Abstract

There are many questions facing India today regarding internal security. These include terrorism, non-alignment, drug trafficking, sectarian violence, and so on. But since 2005, Naxalism (leftist extremist movement) has emerged as a serious security issue in the country. Today's Naxalism is becoming prevalent as the urban and intellectual Naxalism. Naxal activities (left extremist movement) have spread across India by almost 40%. The word 'Naxalism' is associated with the name Naxalbari in the Darjeeling district of West Bengal. In rural areas, especially in tribal areas like Bastar, the administration or the government, ie, local gramsevaks, teachers, government officials, talathis, etc., influence the villages through government schemes. But local tribals have always been ignored by government envoys at all levels. Due to the arrival of Naxals, their activities were brought under control to some extent and the local people were attracted to the Naxals for some time. The tribal had pre-existing customs, practices, traditions, they had a certain mode of circulation, and they had developed methods of adjudication. All of this came as a shock to the government.

Keywords: Terrorism, Naxalism, Naxalites, se-

PRINCIPAL
T.S.S's.Smt.V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal-Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

RNI MAHMAR 36829-2010

ISSN- 2229-4929

Peer Reviewed

Akshar Wangmay

International Research Journal
UGC-CARE LISTED

Special Issue, Volume- III
Challenges of Higher Education in India to Compete with Global Level

July 2021

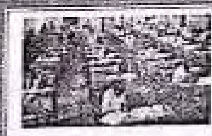

Chief Editor:
Dr. Nanasaheb Suryawanshi

Executive Editor:
Dr. Purandhar Dhanapal Nare
Principal,
Night College of Arts and Commerce,
Ichalkaranji

Co-Editor:
Dr. Madhav. R. Mundkar

Address
'Pranav', Rukmenagar,
Thodga Road, Ahmadpur, Dist. Latur 413515 (MS)

PRINCIPAL
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

AKSHAR WANGMAY

International Peer Reviewed Journal

UGC CARE LISTED JOURNAL

July 2021

Special Issue, Volume-III

On

CHALLENGES OF HIGHER EDUCATION IN INDIA TO COMPETE WITH GLOBAL LEVEL

Chief Editor
Dr. NanasahebSuryawanshi
Pratik Prakashan, 'Pranav, Rukmenagar, Thodga Road Ahmedpur,
Dist. Latur, -433515, Maharashtra

Executive Editor
Dr. Purandhar Dhanapal Nare
Principal
Night College of Arts & Commerce, Ichalkaranji.

Co-Editor
Dr. Madhav. R. Mundkar
Assistant Professor, Head Dept. of Hindi
Night College of Arts & Commerce, Ichalkaranji.

Editorial Board
Prof. M. R. Dandekar
Prof. Dr. S. L. Randive
Prof. Dr. G. B. Khandekar
Prof. Dr. D. B. Birnale
Prof. Dr. R. V. Sapkal
Prof. Dr. S. V. Chaple
Prof. S. R. Patankar

Published by-Dr. Purandhar Dhanapal Nare, Principal, Night College of Arts & Commerce, Ichalkaranji.

The Editors shall not be responsible for originality and thought expressed in the papers. The author shall be solely held responsible for the originality and thoughts expressed in their papers.

© All rights reserved with the Editors Price:Rs.1000/-

T.S.S's Smt. V. U. Patil Arts & Late Dr. B. S. Desale Science College, Sakri, Tal. Sakri, Dist. Dhule

PRINCIPAL
T.S.S's. Smt. V.U Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule

Scanned with CamScanner

Scanned with OKEN Scanner

'Akshar Wangmay' UGC Care Listed, International Research Journal, ISSN: 2229-4929, July 2021, Special Issue, Volume-III
"Challenges of Higher Education in India to Compete with Global Level"

मोदींच्या नेतृत्वातील रालोआ सरकारच्या प्रारंभीच्या काळातील भारत–पाकिस्तान संबंध

डॉ. शरद बाबुराव सोनवणे
सहाय्यक प्राध्यापक – राज्यशास्त्र विभाग, श्रीमती विमलबाई उत्तमराव पाटील कला व कै.डॉ.भास्कर सदाशिव देसले विज्ञान महाविद्यालय, साक्री जि. धुळे
ई–मेल : sharadpolsci@gmail.com

प्रस्तावना

भारतात २०१४ मध्ये सार्वत्रिक निवडणूक होऊन नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली उजव्या विचारसरणीच्या भाजपाचे सरकार स्पष्ट बहुमताने सत्तारूढ झाले. नरेंद्र मोदी यांनी आपल्या शपथग्रहन समारंभासाठी सार्कच्या सर्व सदस्य देशांच्या प्रमुखांना निमंत्रण दिले. बांग्लादेशच्या पंतप्रधान शेख हसिना वगळता सर्व सार्क राष्ट्रांचे प्रमुख या समारंभास उपस्थित राहिले. नरेंद्र मोदी यांनी पंतप्रधानपदाची सूत्रे स्वीकारतानाच त्यांच्या सरकारच्या परराष्ट्र धोरणाची दिशाच जणु त्यांनी जाहिर केली होती. पाकिस्तानचे पंतप्रधान नवाझ शरिफ यांनी मोदींचे निमंत्रण स्वीकारून ते भारतात आले व मोदींच्या शपथग्रहणाच्या कार्यक्रमास उपस्थित राहिले. त्यातुन भारत – पाकिस्तान सहकार्याचे आणि सामंजस्याचे पर्व यापुढे सुरू होईल अशी एक आशा निर्माण झाली होती. परंतु हे एक मृगजळ ठरले. जुनेच प्रश्न व जुनीच मने घेऊन भारत–पाकिस्तान एकमेकांशी भांडू लागले. पूर्वीप्रमाणे चर्चेची गुऱ्हाळे सुध्दा सुरू झाली. मात्र परस्पर सहकार्य आणि सामंजस्य वाढवण्यासाठी ठोस निर्णय व त्यानुसार कृती सुरू होण्याचे कोणतेही संकेत मिळाले नाही. याउलट भारत–पाक संबंध बिघडत जाऊन, दक्षिण आशिया उपखंडातील तणाव वाढण्याची चिन्हे निर्माण झाली. त्याचा प्रत्यय पुढे उरी, पुलवामा आणि बालाकोट घटनांवरून आला. म्हणून मोदी सरकारच्या प्रारंभीक काळातील भारत–पाक संबंधाचा परामर्श घेण्याचा प्रयत्न प्रस्तुत शोधनिबंधात केला आहे.

काश्मिर प्रश्न भारत–पाक संबंधातील कळीचा मुद्दा

भारत आणि पाकिस्तान या दोन देशांमध्ये काश्मिर प्रश्न हा सदैव कळीचा मुद्दा राहिलेला आहे. एकाच दिवशी आणि एकाच हिंदुस्थानाच्या विभाजणातून निर्माण झालेल्या या दोन्ही देशांचे संबंध सुरूवातीपासून आजपर्यंत कटुतेचेच राहिलेले असून त्यांचे एकमेव कारण म्हणजे काश्मिर प्रश्न हाच आहे. काश्मिर बाबत दोन्ही देशांच्या वेगवेगळ्या भुमिका आहेत, दोन्ही देश काश्मिरवर आपला हक्क सांगतात. पाकिस्तानने अवैधरित्या लष्करी कारवाई करून बळकावलेला काश्मिरचा भाग ज्याला भारत पाकव्याप्त काश्मिर असे म्हणतो. पाकिस्तानने त्यावरील आपला ताबा सोडून तो भारताच्या स्वाधिन करावा अशी भारताची मागणी आहे. याउलट भारताच्या ताब्यात असलेल्या काश्मिरला स्वातंत्र मिळाले पाहिजे आणि त्याचे विलिनीकरण पाकिस्तानात झाले पाहिजे अशी पाकिस्तानची मागणी आहे. त्यासाठी पाकिस्तान सदैव आंतरराष्ट्रीय मंचावर काश्मिर प्रश्न उपस्थित करून संयुक्त राष्ट्राने काश्मिर प्रश्नात हस्तक्षेप करावा अशी मागणी करत असतो. काश्मिर प्रश्नाबाबत भारताची अतिशय स्पष्ट आणि सरळ भुमिका आहे. काश्मिरचे भारतामध्ये कायदेशिर विलिनीकरण झालेले असल्यामुळे तो भारताचा अविभाज्य भाग असुन काश्मिरबाबत भारत आणि पाकिस्तानमध्ये जो वाद आहे तो व्दिपक्षीय चर्चेच्या माध्यमातून सोडवला जावा अशी भारताची भुमिका राहिलेली आहे. काश्मिर प्रश्नाबाबत भारतास तिस–या पक्षाची मध्यस्थी मान्य नाही. काश्मिर प्रश्नी दोन्ही देशांच्या परस्परविरोधी भूमिकांमुळे भारत–पाकिस्तान यांच्यामधील प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषेवर सदैव तणावाचे वातावरण असते. याबरोबरच जम्मू–काश्मिर खो–यात आणि भारतातील मुंबई, दिल्ली, पुणे,हैद्राबाद, बंगलोर यासारख्या अन्य महत्वाच्या शहरामध्ये होत असलेल्या दहशतवादी कारवायांसाठी दहशतवादी संघटनांना पाकिस्तान गुप्तचर संघटना 'आयएसआय'ची मदत व प्रोत्साहन असल्याचे भारताचे म्हणणे आहे. त्यासंबंधीचे पुरावे भारत नेहमीच सादर करत आलेला आहे. मुंबईवरील २६/११ च्या भीषण हल्ल्याचा मुख्य सूत्रधार 'झकी–उर्–रेहमान–लखवी' आणि हाफिज सईद यांच्याविरूध्द भारताने अनेक पुरावे पाकिस्तानला सादर करूनही पाकिस्तान त्यांच्यावर कोणतीच कठोर कारवाई झाली नाही. याउलट भारत हा पाकिस्तानच्या अंतर्गत कारभारात हस्तक्षेप करत असल्याचा आरोप पाकिस्तानकडून भारतावर केला जातो. पाकिस्तानातील बलुचिस्तान आणि फाटा प्रदेशातील बंडखोरांना भारत मदत करत असल्याचा आरोप पाकिस्तानकडून भारतावर केला जातो. यासर्व पार्श्वभूमीवर भारत–पाकिस्तान

PRINCIPAL
C.S.S's Smt V.U.Patil Arts &
Late Dr.B.S.Desale Science College
Sakri, Tal Sakri, Dist.Dhule
Scanned with CamScanner
Scanned with OKEN Scanner